

Uzasadnienie

Potrzeba i cel wydania nowej ustawy.

Obowiązująca od 1991 r. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty była jedną z najczęściej nowelizowanych ustaw. Liczne, a przy tym obszerne nowelizacje, wprowadzające obok zmian w samej ustawie wiele regulacji epizodycznych i przejściowych, spowodowały brak przejrzystości i tym samym czytelności tego podstawowego dla funkcjonowania oświaty polskiej aktu prawnego. Na potrzebę przygotowania i uchwalenia nowego aktu ustawowego o znaczeniu systemowym w obszarze oświaty wskazywano już w latach ubiegłych. Jednak dotychczas nie podjęto żadnych prac legislacyjnych w tym kierunku.

Przedkładany obecnie projekt ustawy – Prawo oświatowe obejmuje swoim zakresem przedmiotowym część materii regulowanych dotychczas przez ustawę o systemie oświaty. Projektowana ustawa otwiera drogę do dalszych uregulowań prawnych systemu oświaty. Przewiduje się, że oprócz niej przygotowane zostaną dwie odrębne ustawy dotyczące finansowania oświaty oraz sposobu oceniania osiągnięć uczniów, w tym systemu ich egzaminowania.

Omawiana ustawa, wraz z projektem ustawy Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe, nowelizującej m.in. ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, opisuje zmiany w organizacji oświaty w Polsce zapowiedziane w expose Prezesa Rady Ministrów Pani Beaty Szydło.

Najważniejszą zmianą w stosunku do obowiązującego stanu prawnego są zawarte w projektowanej ustawie rozwiązania dotyczące nowego ustroju szkolnego oraz związanych z tym modyfikacji w organizacji i funkcjonowaniu szkół i placówek oświatowych. Przewiduje się także zmiany systemowe w wybranych obszarach oświaty, wzmacniające i uzupełniające zmiany ustroju szkolnego.

Wprowadzona w 1999 roku zmiana struktury systemu oświaty, znana przede wszystkim z wprowadzenia gimnazjów, miała na celu wyrównanie szans edukacyjnych oraz podniesienie jakości nauczania. Oddzielone od szkoły podstawowej gimnazja miały kumulować potencjał infrastrukturalny (m.in. miały być dobrze wyposażone) i potencjał kadry nauczycielskiej. W związku z tym zakładano, że powinny mieć one średnio około 300 uczniów. Gimnazjum miało być szkołą średnią pierwszego stopnia programowo związaną ze szkołami ponadgimnazjalnymi (szkołami średnimi drugiego stopnia). Preferowane były dwa modele ustrojowe gimnazjum: samodzielne oraz w zespole ze szkołą średnią drugiego stopnia. W związku z niedokończeniem reformy szkół ponadgimnazjalnych gimnazjum pozostało

w silnych związkach ze szkołą podstawową i zaczęło się do niej upodabniać. Obecnie prawie 60% gimnazjów nie osiąga pierwotnie zakładanej minimalnej liczby uczniów, a średnia liczba uczniów gimnazjów dla dzieci i młodzieży (bez specjalnych) obniżyła się z 271 uczniów w roku 2001/2002 do 158 w roku 2015/2016. Ponadto, co drugie publiczne gimnazjum funkcjonuje w zespole ze szkołą podstawową. W efekcie w jednym budynku uczą się dzieci od siódmego (szóstego) do szesnastego roku życia.

Jeśli spojrzymy na nierówności w edukacji, rozumiane tylko jako powiązania efektów kształcenia ze statusem społeczno-ekonomicznym domu rodzinnego uczniów, to wyniki badania PISA z lat 2000-2012 nie dają podstaw do twierdzenia, że wprowadzona 1999 r. reforma przyczyniała się do osłabienia tych powiązań¹. Innymi słowy, nadal uczniowie o słabszym statusie społeczno-ekonomicznym częściej osiągają gorsze wyniki niż ich koledzy z bardziej zasobnych domów. Trzeba jednak odnotować, że między 2000 a 2012 r. w większym stopniu poprawiły się wyniki uczniów o niskim (statusie społeczno-ekonomicznym) niż wyniki uczniów o wysokim statusie². Badanie PISA wykazało, że istotnym osiągnięciem po wprowadzeniu gimnazjów było znaczne ograniczenie różnic między szkołami w osiągnięciach 15-letnich uczniów. Jednak nie mało to odbicia szkołach ponadgimnazjalnych (według danych z opcji krajowej PISA 2006-2012). W roku 2012 osiągnięcia 15-latków, w większości uczniów ostatniej klasy gimnazjum, zrównały się z osiągnięciami uczniów klasy I szkół ponadgimnazjalnych. Różnice między szkołami ponadgimnazjalnymi w osiągnięciach uczniów przypominały różnice z roku 2000 między szkołami ponadpodstawowymi.

Obecnie, znaczna liczba gimnazjów w dużych miastach prowadzi selektywny nabór, co skutkuje statystycznie istotnym zróżnicowaniem wyników egzaminu gimnazjalnego pomiędzy szkołami. Jest to sprzeczne z założeniami reformy z 1999 r., która zakładała, że obwodowe gimnazja będą służyć wyrównywaniu szans edukacyjnych. Z kolei na terenach wiejskich duża część gimnazjów funkcjonuje w zespołach ze szkołami podstawowymi. Ze studium przeprowadzonego w Instytucie Badań Edukacyjnych wynika, że gimnazja mające wspólny obwód ze szkołą podstawową będącą w zespole, osiągają lepsze efekty (mierzone edukacyjną wartością dodaną) niż gimnazja o podobnej charakterystyce, ale działające samodzielnie lub w zespołach z kilkoma szkołami podstawowymi³. Badacze sugerują, że może to być efektem przechodzenia całych zespołów klasowych, co ogranicza zakres adaptacji uczniów do nowych warunków uczenia się. W takich przypadkach próg gimnazjalny nie wiąże się z jakąkolwiek selekcją. Z wielu badań wynika, że selekcjonowanie uczniów do różnego typu szkół nie sprzyja ani podnoszeniu wyników ani wyrównywaniu szans.

---

¹ por. Z. Sawiński, *Gimnazja wobec nierówności społecznych*, Edukacja 2015, 4(135), s. 52

² Por. M. Sitek, *Zmiany w nierównościach edukacyjnych w Polsce*, Edukacja 2016. 2(137), s. 119

³ por. J. Herczyński, A. Sobotka, *Ustrojowe modele gimnazjum*, Edukacja 2015, 4(135)

Przyczyną proponowanych obecnie zmian jest również diagnoza obecnego stanu liceów ogólnokształcących i szkół zawodowych. Liceum zostało właściwie skrócone do dwóch lat, zaś koncentracja godzin na wybranych 2-4 przedmiotach rozszerzonych spowodowała, iż utraciło charakter szkoły ogólnokształcącej. W klasie I liceum ma miejsce kontynuacja edukacji gimnazjalnej, a kolejne półtora roku jest niejako „kursem przygotowawczym” do egzaminu maturalnego. Warto dodać, że 26 z 37 rektorów szkół wyższych wyraziło negatywną ocenę przygotowania absolwentów szkół ponadgimnazjalnych do podjęcia studiów, wskazując na zbyt krótki czas nauki w liceum ogólnokształcącym.

Szkoły zawodowe, zwłaszcza zasadnicze, nie są atrakcyjne dla młodzieży (szkoły drugiego wyboru) i pochodzi z nich najwięcej bezrobotnych absolwentów - ze stopą bezrobocia w ostatnich latach ponad 40% w przypadku absolwentów szkół zasadniczych i ponad 30% w przypadku absolwentów technikum i szkół policealnych.

Jak wynika z debat przeprowadzonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej od marca do czerwca b.r., na słabą efektywność kształcenia zawodowego mają wpływ następujące czynniki:

1. Brak mechanizmów ograniczający rozpoczęcie i kontynuowanie kształcenia w zawodach nadwyżkowych.
2. Brak drożności kształcenia dla absolwentów zasadniczej szkoły zawodowej.
3. Brak skutecznego doradztwa zawodowego.
4. Niewydolność systemu egzaminów zewnętrznych i ich niska jakość.
5. Nieaktualne i niedostosowane treści podstaw programowych do wymagań rynku pracy.
6. Zbyt duża liczba kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach, szczególnie w zawodach 3-kwalifikacyjnych.
7. Niedobór kadry dydaktycznej kształcenia zawodowego.
8. Niedoinwestowanie kształcenia zawodowego.

Ponadto wiele osób podkreśla negatywne postrzeżenie zasadniczej szkoły zawodowej – jako szkoły gorszego wyboru.

Zadania systemu kształcenia zawodowego oraz sposób ich realizacji są uwarunkowane zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, mobilność gospodarcza i zawodowa, nowe techniki i technologie, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników. Pracodawcy oczekują, aby w procesie kształcenia zawodowego doskonalic nie tylko umiejętności merytoryczne w zakresie kwalifikacji czy też zawodu, ale również kompetencje personalne i społeczne, które zapewniają możliwość sprostania wyzwaniom zmieniającego się rynku pracy.

Miarą efektywności kształcenia zawodowego może być m.in. dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy. Absolwenci szkół zawodowych powinni posiadać wysokie kwalifikacje zawodowe odpowiadające potrzebom współczesnego rynku pracy. Dlatego też kształcenie powinno uwzględniać treści dotyczące zarówno nowoczesnych technologii jak i kompetencje personalne i społeczne.

Absolwenci szkół zawodowych muszą mieć dostęp do różnorodnych ścieżek umożliwiających podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz poziomu wykształcenia. W obecnym systemie kształcenia zawodowego absolwenci zasadniczej szkoły zawodowej mają możliwość podniesienia wykształcenia i kwalifikacji jedynie poprzez ukończenie odpowiednich kwalifikacyjnych kursów zawodowych lub naukę od drugiej klasy w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych. Nowoutworzona branżowa szkoła I stopnia umożliwi otrzymanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i uzyskanie wykształcenia zasadniczego branżowego. Absolwent branżowej szkoły I stopnia będzie przygotowany zarówno do podjęcia pracy jak i do kontynuowania kształcenia w branżowej szkole II stopnia. Brak możliwości uzyskania dyplomu technika po ukończeniu obecnej zasadniczej szkoły zawodowej w systemie szkolnym niejednokrotnie stanowi przeszkodę dla absolwentów zasadniczej szkoły zawodowej do zdobycia wyższych kwalifikacji. Dlatego też konieczne jest wprowadzenie do systemu szkoły zapewniającej drożność systemu kształcenia zawodowego.

Istotnym wyzwaniem, jakie stoi przed polskim systemem oświaty jest również niż demograficzny. Liczba uczniów szkół podstawowych w roku 2016 jest mniejsza o 12% (308 tys. uczniów) od tej z roku 2005. Tym samym, liczba uczniów gimnazjów od roku szkolnego 2005/2006 systematycznie spada, zmniejszając się o ok. 33% w roku szkolnym 2016/17. Jednakże, mimo drastycznego spadku liczby uczniów, liczba gimnazjów rośnie. Sytuacja ta doprowadzi do powstania trudności finansowania gimnazjów. Ze względu na niż demograficzny w ostatnich latach łączono szkoły w zespoły gimnazjów i szkół podstawowych, co było niezgodne z założeniami reformy z 1999r - tworzenia gimnazjów jako samodzielnych szkół.

Powyższa diagnoza stanowi podstawę proponowanych zmian w systemie oświaty, w tym zmian struktury szkolnictwa. Celem proponowanej reformy, w obliczu niżu demograficznego, jest przede wszystkim uratowanie potencjału polskiej edukacji, ponowne wprowadzenie cykliczności etapów szkolnych, dokonanie zmian programowych, tak, aby stworzyć system oświatowy na miarę XXI wieku.

Proponuje się, aby docelowa struktura szkolnictwa obejmowała:

- 8-letnią szkołę podstawową,
- 4-letnie liceum ogólnokształcące,
- 5-letnie technikum,
- 3-letnią branżową szkołę pierwszego stopnia,
- 3-letnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy,
- 2-letnią branżową szkołę drugiego stopnia,
- szkołę policealną.

Istotą rozwiązań ujętych w projekcie jest stworzenie spójnej i drożnej struktury organizacji szkół oraz wydłużenie okresu kształcenia i wychowania w jednej szkole i tej samej grupie rówieśniczej. Rozwiązania mają na celu ograniczenie konieczności częstej

adaptacji uczniów do nowych warunków uczenia się (zmiana szkoły i grupy rówieśniczej) i będą sprzyjać uzyskiwaniu lepszych efektów kształcenia.

Planowane rozwiązania w obszarze szkolnictwa zawodowego, tj. w zakresie uzyskiwania wykształcenia średniego branżowego przez absolwentów branżowej szkoły II stopnia, bezpośrednio przyczynią się do systematycznego podnoszenia jakości kształcenia ogólnego i zawodowego oraz kształtowania kompetencji kluczowych absolwentów szkół kształcących w zawodach. Absolwenci branżowej szkoły I stopnia w wybranych zawodach będą mogli kontynuować naukę i podnosić kwalifikacje zawodowe w branżowej szkole II stopnia, co zapewni kontynuację treści kształcenia w ramach obranej ścieżki kształcenia zawodowego. Kształcenie w branżowej szkole II stopnia bezpośrednio przyczyni się do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Z punktu widzenia zadań gminnych zmiany rozpoczną się od roku szkolnego 2017/2018. Wówczas uczniowie kończący klasę VI szkoły podstawowej staną się uczniami VII klasy szkoły podstawowej. Rozpocznie się tym samym wygaszanie gimnazjów - nie będzie prowadzona rekrutacja do gimnazjum.

W roku szkolnym 2018/2019 ostatni rocznik dzieci klas III ukończy gimnazjum. Z dniem 1 września 2019 r. w ustroju szkolnym nie będą funkcjonować gimnazja.

Z punktu widzenia zadań powiatowych, zmiany również rozpoczną się w roku szkolnym 2017/2018 poprzez powstanie branżowych szkół. Wprowadzenie branżowej szkoły pierwszego stopnia, w miejsce zasadniczej szkoły zawodowej, planowane jest od 1 września 2017 r. Wprowadzenie branżowej szkoły drugiego stopnia dla absolwentów branżowej szkoły pierwszego stopnia planowane jest od roku szkolnego 2020/2021.

Zmiany w liceach ogólnokształcących i technikach rozpoczną się od roku szkolnego 2019/2020, a zakończą w roku szkolnym 2023/2024.

W roku szkolnym 2019/2020 w klasach I liceów ogólnokształcących, techników i branżowych szkół pierwszego stopnia edukację rozpoczną dzieci kończące klasę III gimnazjum i dzieci kończące klasę VIII szkoły podstawowej. Dzieci kończące gimnazjum będą kształciły się w 3-letnich liceach ogólnokształcących i 4-letnich technikach, natomiast dzieci kończące VIII klasę szkoły podstawowej rozpoczną naukę w 4-letnim liceum lub 5-letnim technikum. Uczniowie będą mogli także kontynuować naukę w I klasie branżowej szkoły pierwszego stopnia.

1. Wzmocnienie roli szkoły w budowaniu kompetencji niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym świecie (art. 1 pkt 11, pkt 12, pkt 17, pkt 20 i pkt 21)

Głównym obowiązkiem szkoły, rodziny i społeczeństwa XXI wieku jest kształcenie i wychowanie młodego pokolenia w poszanowaniu wartości, odpowiedzialności, współpracy. Istotne jest zarówno kształtowanie postaw patriotycznych, obywatelskich, poczucia tożsamości i świadomości narodowej, kulturowej i indywidualnej, jak również umiejętność

kreatywnego myślenia, otwartość na poszukiwanie nowych rozwiązań i umiejętność sprawnego poruszania się w zmieniającym się współczesnym świecie. Realizacja tego obowiązku wymaga partnerstwa i odpowiedzialności oraz budowania dobrych relacji między rodzicami, nauczycielami i uczniami.

Obecnie, jak wskazują pedagodzy, w znacznej mierze utracił aktualność tradycyjny model szkoły. W efekcie znacząco osłabił się autorytet szkoły, jako instytucji. W związku z powyższym zaproponowano zmiany w przepisach art. 1 ustawy Prawo oświatowe, tworzą ramy do lepszego funkcjonowania szkół w dzisiejszym świecie, a tym samym do odbudowy prestiżu społecznego i autorytetu instytucji oświatowych.

W pkt 11 została podkreślona funkcja wychowawcza szkoły. System oświaty zapewnia kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych, w tym poprzez możliwość udziału w działaniach wolontariackich, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu uczniów w szeroko pojętym życiu społecznym.

W pkt 12 podkreślono, że system oświaty – zgodnie ze wskazanym w preambule celem kształcenia i wychowania jakim jest poszanowanie dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata – powinien zapewniać upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy i umiejętności niezbędnych dla aktywnego uczestnictwa w kulturze i sztuce narodowej i światowej. Realizacja tego zadania właściwie przygotowuje społeczeństwo do aktywnego i świadomego odbioru kultury i sztuki, a tym samym zapewni pełniejszą partycypację w osiągnięciach cywilizacyjnych społeczeństwa.

W punktach 17, 20 i 21 została zaakcentowana funkcja szkoły jako kreatora postaw otwartości na wyzwania współczesnego świata i innowacyjności z zachowaniem równowagi pomiędzy korzystaniem z możliwości jakie stwarza współczesna cywilizacja oraz budowaniem świadomości o jej zagrożeniach.

2. Zmiany w kształceniu specjalnym (art. 2 pkt 1, pkt 2 lit. a i b oraz pkt 7, art. 95 ust. 3 i art. 127)

Zmiany w zakresie kształcenia specjalnego mają na celu podwyższenie jakości oddziaływań jednostek systemu oświaty wobec dzieci z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, a także uporządkowanie prawa oświatowego, zapewnienie czytelności tych regulacji, doprecyzowanie funkcjonujących rozwiązań i ograniczenie trudności interpretacyjnych.

Proponuje się zmiany porządkujące w przepisach art. 2 pkt 1 i 2 lit. a i b projektu polegające na wskazaniu, że system oświaty obejmuje również przedszkola z oddziałami specjalnymi, przedszkola integracyjne oraz szkoły podstawowe i ponadpodstawowe z oddziałami specjalnymi. Proponowana zmiana ma charakter porządkujący, bowiem wskazane przedszkola i szkoły funkcjonują obecnie w systemie. W konsekwencji doprecyzowanie w przedmiotowym zakresie zostało wskazane również w art. 8 ust. 11 i 12. W przepisie art. 2 pkt 7 projektu zaproponowano wprowadzenie nazwy „ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze”, zastępującej dotychczasowe opisowe określenie ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, a także dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną z niepełnosprawnościami sprzężonymi realizację

odpowiednio obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki. Wprowadzenie przepisu ułatwi identyfikację tych placówek w przepisach oświatowych. W konsekwencji przepisy art. 32 ust. 6, art. 38 ust. 5, art. 39 ust. 4 pkt. 2 oraz art. 172 projektu zawierają nazwę wprowadzoną w art. 2 pkt 7.

W przypadku szkół podstawowych specjalnych funkcjonujących w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, przewidziano możliwość tworzenia szkół obejmujących część klas szkoły podstawowej (zgodnie z art. 95 ust. 3 projektu ustawy).

W szkołach specjalnych zorganizowanych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, nie zawsze bowiem tworzone są oddziały obejmujące cały okres edukacji w szkole podstawowej, co wynika ze specyfiki tych ośrodków. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze są przeznaczone dla dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie, wymagających specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania. Nieletni są w nich umieszczani wyłącznie na podstawie orzeczenia sądu rodzinnego o zastosowaniu środka wychowawczego, zgodnie z przepisami ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, tak więc kształcenie w szkołach przy ośrodkach dotyczy dzieci i młodzieży w wieku od 13 roku życia. Analogiczne rozwiązanie zaproponowano w przypadku szkół specjalnych dla dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym, które przyjmowane są do młodzieżowych ośrodków socjoterapii.

Proponuje się również doprecyzowanie w art. 127 ust. 5 projektu, że zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka organizowane są w publicznych i niepublicznych jednostkach systemu oświaty: przedszkolach, szkołach podstawowych, innych formach wychowania przedszkolnego, specjalnych ośrodkach wychowawczych, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych oraz ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych. Pozwoli to na uspołnienie regulacji z przepisami art. 80 i art. 90 ustawy o systemie oświaty dotyczącymi dotacji dla jednostek systemu oświaty realizujących te zajęcia. Dotychczasowy przepis art. 71b ust. 2a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty wskazywał, że we wszystkich placówkach wskazanych w art. 2 pkt. 5 ustawy o systemie oświaty, a zatem również w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych (MOW) oraz młodzieżowych ośrodkach socjoterapii (MOS), mogą być tworzone zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka w celu pobudzania jego psychoruchowego i społecznego rozwoju od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole. Wychowankami MOW i MOS są dzieci i młodzież odpowiednio niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym. Jednostki te nie realizują natomiast zadań związanych ze wspieraniem dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, nie zatrudniają zatem kadry przygotowanej do prowadzenia zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci niepełnosprawnych, ani nie posiadają sprzętu niezbędnego do realizacji tego typu zajęć. W placówkach tych nie powstały zespoły wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci. Zmiana ma zatem charakter porządkujący.

Z uwagi na wątpliwości interpretacyjne proponuje się wskazanie w art. 127 ust. 8, że zajęcia wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci organizowane są przez jeden zespół działający w

jednostce systemu oświaty wskazane w przepisach ust. 5. Jednocześnie w art. 127 ust 9 projektu zaproponowano, aby w przypadku braku możliwości zapewnienia przez jeden zespół realizacji wszystkich wskazań zawartych w opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, była możliwość realizacji części zaleceń zawartych w opinii przez inną jednostkę systemu oświaty. Udzielanie wsparcia przez jednostki systemu oświaty prowadzone przez różne organy prowadzące odbywa się na podstawie porozumienia zawieranego przez organy prowadzące te jednostki. Porozumienie określa w szczególności liczbę godzin zajęć w ramach wczesnego wspomagania rozwoju, którymi obejmowane jest dane dziecko w podmiotach zawierających porozumienie, z uwzględnieniem liczby godzin określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 20 pkt 1, podmiot zobowiązany do przekazywania danych o zajęciach w ramach wczesnego wspomagania rozwoju oraz sposób rozliczeń między podmiotami zawierającymi porozumienie.

Sytuacja powyższa powinna mieć charakter wyjątkowy. Pełny zakres wsparcia niezbędnego w procesie wspomagania rozwoju dziecka w jednostce systemu oświaty powinien być bowiem zapewniony małemu dziecku niepełnosprawnemu przez jeden zespół wczesnego wspomagania rozwoju, który ma możliwość realizacji wszystkich wskazań zawartych w opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka uwzględnionych w indywidualnym programie opracowanym przez zespół. Środki na ten cel przekazywane są organowi prowadzącemu jednostkę systemu oświaty w której działa zespół obejmujący dziecko wczesnym wspomaganie rozwoju w części oświatowej subwencji ogólnej.

Ponadto, zmianie uległa delegacja ustawowa dotycząca wydawania orzeczeń i opinii przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (art. 127 ust. 19 projektu ustawy Prawo oświatowe), zgodnie z którą w rozporządzeniu zostanie określony także wzór opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Zaproponowano również, że rozporządzenie powinno uwzględniać jak najpełniejszą realizację potrzeb dziecka lub ucznia, a także zapewnić możliwość dostosowania odpowiednio działań w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, form wychowania przygotowania przedszkolnego oraz form kształcenia do aktualnych możliwości psychofizycznych dziecka lub ucznia. Zrezygnowano natomiast ze wskazania w rozporządzeniu szczegółowych zasad kierowania dzieci i młodzieży do kształcenia specjalnego, indywidualnego rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania. Powyższe kwestie regulują odpowiednio: przepisy art. 127 ust. 14-18 oraz przepisy wydane na podstawie art. 127 ust. 21.

3. Zmiany w kształceniu zawodowym (art. 18)

Wprowadzenie nowych typów szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie w zawodach

Projekt zakłada wprowadzenie od roku szkolnego 2017/2018 trzyletniej branżowej szkoły I stopnia. Będzie to szkoła dla młodzieży. Kształcenie w branżowej szkole I stopnia będzie odbywało się w zawodach ujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, dla których przewidziano kształcenie w tym typie szkoły. Przewiduje się, że wszystkie zawody przyporządkowane do tego typu szkoły będą zawodami jednokwalifikacyjnymi, a część z nich

będzie miała kwalifikację wspólną z zawodem nauczonym na poziomie technikum. Dzięki takiemu rozwiązaniu absolwenci branżowej szkoły I stopnia będą mogli kontynuować naukę w branżowej szkole II stopnia w celu uzyskania dyplomu technika oraz wykształcenia średniego branżowego. Absolwent branżowej szkoły I stopnia będzie mógł również kontynuować naukę w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych od klasy drugiej. Uczniowie branżowej szkoły I stopnia będą przystępować do jednego egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (w obecnym systemie uczniowie zasadniczych szkół zawodowych zdają od 1 do 3 egzaminów - w zależności od liczby kwalifikacji wyodrębnionych w nauczonym zawodzie).

Ukończenie branżowej szkoły I stopnia umożliwi uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w danym zawodzie oraz uzyskanie wykształcenia zasadniczego branżowego. Pierwsi absolwenci ukończą branżową szkołę I stopnia w 2020 roku, dlatego też aby umożliwić im kontynuację nauki w szkole prowadzącej kształcenie zawodowe, zakłada się utworzenie od roku szkolnego 2020/2021 dwuletniej branżowej szkoły II stopnia. Szkoła ta również będzie szkołą dla młodzieży. Kształcenie w branżowej szkole II stopnia będzie odbywało się w zawodach ujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, dla których przewidziano kształcenie w tym typie szkoły – będą to zawody kształcone na poziomie technika, które posiadają kwalifikację wspólną z zawodem nauczonym w branżowej szkole I stopnia. Zakłada się, że w zawodach kształconych na poziomie technikum będą wyodrębnione maksymalnie dwie kwalifikacje (obecnie w technikum funkcjonują również zawody trójkwalifikacyjne). Do branżowej szkoły II stopnia będą przyjmowani absolwenci branżowej szkoły I stopnia, którzy kształcili się w zawodzie, w którym wyodrębniono kwalifikację wspólną dla zawodu nauczanego w danej branżowej szkole II stopnia. Jednym z warunków przyjęcia kandydata do branżowej szkoły II stopnia będzie ukończenie przez niego branżowej szkoły I stopnia w roku szkolnym bezpośrednio poprzedzającym rok szkolny, na który ubiega się o przyjęcie do branżowej szkoły II stopnia.

Ukończenie branżowej szkoły II stopnia umożliwi uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w danym zawodzie oraz uzyskanie wykształcenia średniego branżowego.

Absolwent tego typu szkoły będzie mógł również przystąpić do egzaminu maturalnego, zdawanego z trzech obowiązkowych przedmiotów tj.: języka polskiego, matematyki oraz języka obcego nowożytnego. Pierwsi absolwenci ukończą branżową szkołę II stopnia w 2022 roku. Uzyskanie branżowego świadectwa dojrzałości umożliwi ubieganie się o przyjęcie na studia pierwszego stopnia o profilu praktycznym, których program kształcenia obejmuje obszar kształcenia realizowany przez kandydata w szkole prowadzącej kształcenie w zawodzie lub na kwalifikacyjnym kursie zawodowym, którą kandydat ukończył.

Kształcenie zawodowe w pięcioletnim technikum będzie odbywało się w zawodach ujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, dla których przewidziano kształcenie w tym typie szkoły. W zawodach tych będą wyodrębnione nie więcej niż dwie kwalifikacje. Absolwent technikum będzie mógł uzyskać świadectwo dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego oraz uzyskać dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie.

W projekcie ustawy proponuje się wprowadzenie następujących zmian w stosunku do obecnie obowiązujących przepisów ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, z późn. zm.):

1) w zakresie typów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży:

- od roku szkolnego 2017/2018 wprowadza się trzyletnią branżową szkołę I stopnia, której ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w danym zawodzie, a także dalsze kształcenie w branżowej szkole II stopnia kształcącej w zawodzie, w którym wyodrębniono kwalifikację wspólną dla zawodu nauczanego w branżowej szkole I i II stopnia lub w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych od klasy II;
- od roku szkolnego 2019/2020 wprowadza się pięcioletnie technikum, którego ukończenie umożliwia uzyskanie świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego oraz uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie;
- od roku szkolnego 2020/2021 wprowadza się dwuletnią branżową szkołę II stopnia, której ukończenie umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodzie stanowiącym kontynuację kształcenia w zawodzie nauczonym na poziomie branżowej szkoły I stopnia, po zdaniu egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w danym zawodzie oraz uzyskanie branżowego świadectwa dojrzałości lub świadectwa dojrzałości po zdaniu egzaminu maturalnego;
- do szkoły policealnej, o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku, będą mogły uczęszczać osoby posiadające wykształcenie średnie lub średnie branżowe, a ukończenie tej szkoły umożliwia uzyskanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe po zdaniu egzaminów potwierdzających kwalifikacje w danym zawodzie;

Wprowadzenie nowych poziomów wykształcenia (art. 20)

W zakresie poziomów wykształcenia:

- wprowadza się wykształcenie zasadnicze branżowe;
- wprowadza się wykształcenie średnie branżowe.

Osoby, które ukończą branżową szkołę I stopnia uzyskają wykształcenie zasadnicze branżowe. Wykształcenie będą mogły również uzyskać osoby, które zdadzą egzaminy eksternistyczne z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia oraz ukończą kwalifikacyjny kurs zawodowy w zakresie kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie nauczonym w branżowej szkole I stopnia lub posiadają świadectwo potwierdzające kwalifikację wyodrębnioną w zawodzie nauczonym w branżowej szkole I stopnia lub uzyskały dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Osoby, które rozpoczęły naukę w zasadniczej szkole zawodowej uzyskają, po ukończeniu szkoły, wykształcenie zasadnicze zawodowe.

Warunkiem uzyskania wykształcenia średniego branżowego będzie ukończenie branżowej szkoły II stopnia. Po ukończeniu branżowej szkoły II stopnia absolwent może uzyskać

dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe w zawodzie kształconym na poziomie technika. Ponadto absolwent branżowej szkoły II stopnia będzie mógł przystąpić do matury i uzyskać branżowe świadectwo dojrzałości lub świadectwo dojrzałości a następnie kształcić się na studiach I stopnia.

Propozycje w zakresie organizacji szkół dla dorosłych (art. 18 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 lit. a i f, art. 95 ust. 1, art. 141)

W systemie będą funkcjonowały następujące typy szkół dla dorosłych: ośmioletnia szkoła podstawowa dla dorosłych, czteroletnie liceum ogólnokształcące dla dorosłych oraz szkoła policealna, Struktura organizacyjna szkoły podstawowej dla dorosłych będzie obejmować wyłącznie klasę VII i VIII.

Do ośmioletniej szkoły podstawowej dla dorosłych przyjmowani będą kandydaci, którzy ukończyli sześcioletnią szkołę podstawową albo VI lub VII klasę szkoły podstawowej. Do liceum ogólnokształcącego dla dorosłych będą przyjmowane osoby, które ukończyły gimnazjum albo ośmioletnią szkołę podstawową

Propozycje w zakresie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego (art. 93)

Organ prowadzący szkoły dla dorosłych, szkoły prowadzące kształcenie zawodowe lub placówki (placówka kształcenia ustawicznego, placówka kształcenia praktycznego, ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego) będzie mógł połączyć je w zespół, zwany centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego, przy czym w skład centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego powinna wchodzić co najmniej jedna szkoła prowadząca kształcenie zawodowe oraz co najmniej jedna placówka kształcenia praktycznego. Podniesie to rangę kształcenia praktycznego dzięki pełniejszej współpracy z pracodawcami i organizacjami pracodawców oraz usprawni organizację i realizację kształcenia praktycznego w szkołach zawodowych funkcjonujących na poziomie lokalnym.

Propozycje dotyczące doradztwa zawodowego. (art. 109 ust. 1 pkt 7, art. 47 ust. 1 pkt 3 lit. c i pkt 4).

Ze względu na konieczność podkreślenia wagi działań z zakresu doradztwa zawodowego kierowanych do uczniów, w projekcie ustawy wskazano zajęcia realizujące treści z zakresu doradztwa zawodowego, jako jedną z form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły. Ponadto przewiduje się upoważnienie ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia, w drodze rozporządzenia, warunków i sposobu realizacji i organizacji doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach oraz wymagań w zakresie przygotowania osób realizujących doradztwo zawodowe w szkołach i placówkach, uwzględniając rolę doradztwa zawodowego we wspieraniu uczniów i słuchaczy w procesie podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych. Z uwagi na trwające w projekcie pozakonkursowym prace nad opracowywaniem szczegółowych zmian w zakresie doradztwa zawodowego, zakłada się, że rozporządzenie to zostanie wydane nie później niż do dnia 1 września 2018

roku. Od 1 września 2017 r. realizacja treści programowych z zakresu doradztwa będzie odbywała się na dotychczasowych zasadach.

4. Wprowadzenie i organizacja oddziału przygotowawczego (art. 4 pkt 10 i art. 162 ust. 11-14 i ust. 16)

W ostatnich latach w polskim systemie oświaty stale wzrasta liczba dzieci z rodzin migranckich, które mają trudności w komunikacji związane z nieznajomością lub słabą znajomością języka polskiego lub trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą. Dotyczy to zarówno dzieci cudzoziemców, którzy na przykład jako przedsiębiorcy prowadzą w Polsce działalność gospodarczą, przybyli jako pracownicy migrujący, jak również dzieci osób, które ubiegają się lub uzyskały w Polsce ochronę międzynarodową, czy też dzieci repatriantów, a także dzieci obywateli polskich powracających z zagranicy. Dotychczasowe rozwiązania, takie jak możliwość korzystania w szkole z dodatkowych zajęć z języka polskiego, czy zajęć wyrównawczych z danych przedmiotów nauczania, są w obecnej sytuacji niewystarczające. Organ prowadzący szkołę, na wniosek dyrektora szkoły, może rozważyć utworzenie oddziału przygotowawczego jako nowej formy organizacyjnej utworzonej w celu efektywnego reagowania na potrzeby ucznia przybywającego z zagranicy oraz umożliwienia mu szybkiego włączenia do regularnej nauki szkolnej wraz z uczniami polskimi.

W art. 4 pkt 10 wprowadzono definicję oddziału przygotowawczego.

W art. 162 ust. 11-14 określono warunki i zasady zorganizowania oddziału przygotowawczego w szkole, nauki w oddziale przygotowawczym zorganizowanym poza szkołą obwodową, długość trwania nauki w oddziale oraz określono w jakich typach szkół nie organizuje się oddziałów przygotowawczych. Zaproponowane rozwiązanie umożliwia utworzenie oddziału przygotowawczego przez organ prowadzący szkołę i przyjmowanie uczniów również w trakcie roku szkolnego, co jest istotne w przypadku jednoczesnego napływu do szkoły większej liczby uczniów przybywających z zagranicy, np. dzieci osób ubiegających się o ochronę międzynarodową lub osób ewakuowanych, a także przebywających w ośrodkach dla cudzoziemców lub osób, umieszczonych w ośrodkach strzeżonych Straży Granicznej. Przyjęto, że ograniczona w czasie nauka w oddziale przygotowawczym o niewielkiej liczbie uczniów przyczyni się do szybszej i efektywnej adaptacji ucznia do nowego środowiska, a także przyspieszy skuteczne opanowanie języka polskiego w stopniu umożliwiającym kontynuację nauki w regularnej klasie.

Szczegółowe warunki tworzenia, organizacji i działania oddziału przygotowawczego uwzględniające potrzeby i możliwości uczniów przybywających z zagranicy zostaną określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej, wydanym na podstawie upoważnienia zawartego w art. 162 ust. 16.

5. Zmiany w przekazywaniu przez jednostki samorządu terytorialnego w drodze umowy szkół publicznych do prowadzenia innym podmiotom (art. 9)

W zakresie przepisów dotyczących szkół publicznych prowadzonych przez osoby fizyczne i osoby prawne niebędące jednostką samorządu terytorialnego na podstawie umowy z jednostką samorządu terytorialnego, w projekcie ustawy Prawo oświatowe zaproponowano trzy zmiany.

Proponuje się, aby zgodnie z projektem ustawy Prawo oświatowe niedozwolone było przekazanie przez jednostkę samorządu terytorialnego, na podstawie umowy, o której mowa art. 9 ust. 1 projektu, osobie prawnej niebędącej jednostką samorządu terytorialnego lub osobie fizycznej prowadzenia ostatniej szkoły samorządowej prowadzonej przez daną jednostkę samorządu terytorialnego. Brzmienie dotychczasowych przepisów ustawy o systemie oświaty (art. 5 ust. 5g) rodziło wątpliwości prawne i skutkowało występowaniem przypadków całkowitej rezygnacji przez jednostki samorządu terytorialnego z wykonywania zadań oświatowych związanych z prowadzeniem szkół i powierzania wykonywania tych zadań podmiotom zewnętrznym, np. fundacjom, stowarzyszeniom czy osobom fizycznym. Stosownie do art. 5 obowiązującej ustawy o systemie oświaty oraz art. 8 projektowanej ustawy Prawo oświatowe zakładanie i prowadzenie przedszkoli, szkół i placówek należy do zadań własnych poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Jak stwierdził Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 9 lutego 2006 r. (sygn. akt I OSK 1372/05), obowiązkowy charakter zadań własnych gminy w postaci prowadzenia szkół podstawowych i przedszkoli powoduje, że gmina nie może z wykonywania tych zadań zrezygnować, czy też przekazać ich do wykonania innemu podmiotowi, nawet fundacji, na której powstanie i działalność będzie wywierała znaczący wpływ. Sąd podkreślił, że jeżeli zadania te miałyby przejść fundacja czy inny podmiot (np. stowarzyszenie), wtedy ona jako odrębna osoba prawna, a nie gmina realizowałaby na własny rachunek i odpowiedzialność zadania oświatowe. Współdziałanie z podmiotami niepublicznymi działającymi w sferze oświaty nie powinno polegać na przekazaniu realizacji obowiązkowych zadań własnych innej osobie prawnej. Zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie gminnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji publicznej należy do zadań własnych gminy. Obowiązek zagwarantowania obywatelom powszechnego i równego dostępu do wykształcenia ciąży na władzach publicznych, w tym na jednostkach samorządu terytorialnego. W szczególności obowiązek ten dotyczy zakładania i prowadzenia szkół, w których spełniany jest obowiązek szkolny.

W odpowiedzi na zaistniały stan faktyczny, tj. zidentyfikowany przypadek przekazania przez jednostkę samorządu terytorialnego prowadzenia wszystkich szkół samorządowych podmiotom zewnętrznym, niezbędne jest zatem doprecyzowanie przepisów poprzez jednoznaczne określenie, że jednostka samorządu terytorialnego nie może przekazać osobie fizycznej lub osobie prawnej niebędącej jednostką samorządu terytorialnego prowadzenia jedynej szkoły prowadzonej przez tę jednostkę, tj. całkowicie odstąpić na rzecz podmiotów prawa prywatnego od bezpośredniego wykonywania przypisanych jej ustawowo publicznych zadań oświatowych.

Pomimo jednoznacznego wskazania przez ustawodawcę w dotychczasowych przepisach (art. 5 ust. 5g ustawy o systemie oświaty), jakie jednostki systemu oświaty mogą być przekazane w drodze umowy (szkoły i przedszkola), w dalszych przepisach regulujących szczegółowe kwestie umowy oraz przepisach dotyczących nauczycieli mowa jest nie tylko o szkołach, ale także o placówkach. Takie brzmienie przepisów rodziło wątpliwości prawne i spowodowało, jak wynika z informacji przekazanych we wrześniu 2015 r. przez kuratorów oświaty, przekazanie na mocy przywołanego przepisu co najmniej jednej placówki. W projekcie ustawy Prawo oświatowe zaproponowano doprecyzowanie przepisów znajdujących się obecnie w ustawie o systemie oświaty w art. 5 ust. 5ga – 5r (art. 9 ust. 1-10 projektu), poprzez usunięcie wyrazu „placówka”, aby wyeliminować pojawiające się wątpliwości. Takie doprecyzowanie pozwoli na bezwzględne wskazanie, że jednostka samorządu terytorialnego może przekazać osobie fizycznej lub osobie prawnej innej niż jednostka samorządu terytorialnego jedynie szkołę lub przedszkole.

Obowiązujące przepisy nie określają terminu przekazania prowadzenia szkoły w trybie określonym ustawą. W celu zachowania spójności z rozwiązaniami zawartymi w innych przepisach np. dotyczących organizacji roku szkolnego, zatrudniania i zwalniania nauczycieli, gospodarki finansowej szkół, promowania i klasyfikowania uczniów, a także z innych względów związanych z koniecznością zapewnienia niezakłóconego funkcjonowania szkół – w projekcie ustawy zaproponowano doprecyzowanie, zgodnie z którym przekazanie prowadzenia szkoły będzie możliwe jedynie z dniem 1 września danego roku.

Przepisy przejściowe do rozwiązań zaproponowanych w powyższej zmianie zostały zaprojektowane w projekcie ustawy przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe.

6. Oddziały międzynarodowe (art. 21 - 24)

Zmiany w przepisach są konsekwencją wcześniejszych zmian tj. rezygnacji z przeprowadzania sprawdzianu po klasie szóstej szkoły podstawowej oraz zasadniczą zmianą polegającą na wygaśnięciu gimnazjów w systemie edukacji oraz utworzeniu struktury I -VIII klas szkoły podstawowej. Projekt zakłada zatem usunięcie regulacji dotyczących sprawdzianu szóstoklasisty oraz egzaminu gimnazjalnego, w miejsce których zgodnie z nową strukturą systemu oświaty, został wprowadzony egzamin ósmoklasisty. Oznacza to, że zezwolenie na utworzenie oddziału międzynarodowego w szkole podstawowej może zostać udzielone, jeżeli program nauczania ustalony przez zagraniczną instytucję edukacyjną, który ma być realizowany w tym oddziale, umożliwi uzyskanie przez uczniów wiadomości i umiejętności umożliwiających im przystąpienie do egzaminu ósmoklasisty.

Ponadto, w przepisie art. 21 ust. 1 wskazano, że oddziały międzynarodowe nie będą tworzone w szkołach artystycznych. Uczniowie szkół artystycznych realizują dodatkową podstawę programową kształcenia zawodowego w zawodach szkolnictwa artystycznego, wymagającą od nich osiągnięcia wielu efektów bazujących między innymi na kreatywności, a także na wypracowaniu niezbędnych umiejętności warsztatowych. Jest to zatem szkoła silnie wyspecjalizowana w zakresie zawodu, w którym kształci dany typ. Stanowi to jednocześnie znaczne obciążenie, w tym także czasowe, dla uczniów zarówno w zakresie zdobywania wiedzy, umiejętności, jak i kompetencji społecznych. Dodatkowo kształcenie to w znacznej mierze oparte jest o zajęcia indywidualne, a w niektórych typach szkół nie występuje organizacja kształcenia w formie oddziałów. Dlatego brak jest uzasadnienia dla tworzenia w takich szkołach oddziałów międzynarodowych.

7. Oddziały dwujęzyczne (art. 2 pkt 2 lit. a, art. 25 i art. 139)

W projekcie wprowadzono przepis, który jest skutkiem zmian strukturalnych systemu oświaty umożliwiający utworzenie oddziału dwujęzycznego w szkole podstawowej. W dotychczasowym stanie prawnym oddziały dwujęzyczne nie mogły być tworzone w szkole podstawowej, jedynie w gimnazjum oraz w szkole ponadgimnazjalnej (razem 6 lat nauczania dwujęzycznego). Oddziały będą tworzone w taki sposób, aby szkoły podstawowe nowego systemu (klasy I-VIII), mogły zacząć takie kształcenie od klasy VII. W ten sposób zostanie zachowana liczba lat edukacji dwujęzycznej tj. 6 lat – 2 lata w szkole podstawowej (kl. VII-VIII) oraz 4 lata w liceum ogólnokształcącym (art. 2 pkt 2 lit. a i art. 25 projektu).

Zgodnie z projektowanymi przepisami, każda szkoła podstawowa będzie mogła utworzyć taki oddział (lub oddziały), do którego będą przyjmowani w pierwszej kolejności uczniowie tej właśnie szkoły. Warunkiem będzie otrzymanie promocji do klasy VII oraz uzyskanie pozytywnego wyniku sprawdzianu predyspozycji językowych przeprowadzanego na warunkach ustalonych przez radę pedagogiczną. W przypadku większej liczby chętnych do takiego oddziału uczniów - spełniających powyższe warunki - niż liczba wolnych miejsc w oddziale, będą brane pod uwagę łącznie wyniki sprawdzianu predyspozycji językowych, wymienione na świadectwie promocyjnym do klasy VII szkoły podstawowej oceny z języka polskiego, matematyki i języka obcego nowożytnego oraz świadectwo promocyjne do klasy VII szkoły podstawowej z wyróżnieniem.

W przypadku równorzędnych wyników uzyskanych na pierwszym etapie postępowania rekrutacyjnego lub jeżeli po jego zakończeniu w oddziale są nadal wolne miejsca, pod uwagę są brane łącznie kryteria wskazane w art. 131 ust. 2 ustawy (wielodzietność rodziny ucznia, niepełnosprawność ucznia, rodzica, rodzeństwa, samotne wychowywanie ucznia, objęcie pieczą zastępczą).

Dodatkowo, projektowane przepisy dopuszczają możliwość przyjmowania do klasy VII oddziału dwujęzycznego w danej szkole uczniów niebędących uczniami tej szkoły podstawowej, w przypadku dalszego posiadania wolnych miejsc (art. 139 ust. 4 projektu).

Przepisy dotyczące oddziałów dwujęzycznych nie będą dotyczyły szkół artystycznych. Brak jest uzasadnienia dla tworzenia w takich szkołach oddziałów dwujęzycznych, ponieważ uczniowie tych szkół realizują dodatkową podstawę programową kształcenia zawodowego w zawodach szkolnictwa artystycznego, wymagającą od nich osiągnięcia wielu efektów. Jest to zatem szkoła silnie wyspecjalizowana w zakresie zawodu, w którym kształci dany typ. Stanowi to jednocześnie znaczne obciążenie, w tym także czasowe, dla uczniów zarówno w zakresie zdobywania wiedzy, umiejętności, jak i kompetencji społecznych. Dodatkowo kształcenie to w znacznej mierze oparte jest o zajęcia indywidualne, a w niektórych typach szkół nie występuje organizacja kształcenia w formie oddziałów.

8. Program wychowawczo-profilaktyczny (art. 26)

Wprowadzenie nowej regulacji określającej zawartość merytoryczną programu wychowawczo-profilaktycznego, który połączy dotychczas odrębnie opracowywane programy: w jeden spójny dokument zawierający działania wychowawcze i profilaktyczne. Program wychowawczo-profilaktyczny będzie określał sposób realizacji celów kształcenia i zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Program ten będzie obejmował treści i działania zarówno o charakterze wychowawczym skierowane do uczniów, jak i skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców treści i działania o charakterze profilaktycznym. Ponadto, w programie tym będą uwzględniane zestawy zagadnień określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego, przeznaczone do realizacji w ramach zajęć z wychowawcą. Zajęcia i działania wynikające z programu wychowawczo-profilaktycznego zalicza się do podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły (art. 109 projektowanej ustawy).

Zmiana definicji podstawy programowej w art. 4 pkt 21 na str. 7 projektu ustawy
Prawo oświatowe

Dotychczasowe regulacje prawne stanowiły odrębność w opracowywaniu i realizowaniu programu wychowawczego szkoły i programu profilaktyki.

Nauki pedagogiczne i praktyka szkolna wskazują, iż działania wychowawcze i profilaktyczne stanowią spójną działalność kierowaną do uczniów - z jednej strony mającą na celu wspieranie prawidłowego rozwoju dziecka i kształtowanie właściwych postaw, z drugiej strony zapobiegają zaburzeniom tego rozwoju lub minimalizują skutki tych zaburzeń. Stanowi to całościowe realizowanie zadań wychowawczo-profilaktycznych w każdej szkole i placówce.

Obecnie w definicji podstawy programowej zawarte są zadania wychowawcze dla poszczególnych etapów kształcenia, propozycja zmiany dotyczy poszerzenia zadań wychowawczych w połączeniu z zadaniami profilaktycznymi, co stanowi ich jednolitym charakterze. Włączone tutaj zostały także zagadnienia do realizacji zajęć z wychowawcą.

Stąd w definicji podstawy programowej wychowania przedszkolnego i podstawie programowej kształcenia ogólnego rozszerzono zakres zadań o treści wychowawczo - profilaktyczne dla szkoły i uwzględniono zajęcia do realizacji z wychowawcą.

9. Wychowanie fizyczne (art. 28)

Zmiany mają charakter dostosowawczy w związku ze zmianą struktury szkolnictwa. Dotychczasowe wskazania obowiązkowego wymiaru prowadzonych zajęć wychowania fizycznego dla uczniów odnosiły się do szkoły podstawowej (kl. IV-VI), gimnazjum (po 4 godziny tygodniowo) oraz szkoły ponadgimnazjalnej (3 godziny tygodniowo). W projekcie zachowany odpowiednio te wymiary – dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych 4 godziny lekcyjne, a dla uczniów szkół ponadpodstawowych – 3 godziny lekcyjne, w ciągu tygodnia.

10. Zmiany w wychowaniu przedszkolnym (art. 31, art. 92, art.126)

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, z dniem 1 września 2019 r. oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych mają stać się – z mocy prawa – przedszkolami, które będą funkcjonowały, w ramach zespołów szkolno-przedszkolnych. Zniesienie instytucji oddziałów przedszkolnych w szkole podstawowej miało spowodować uproszczenie struktury jednostek prowadzących wychowanie przedszkolnej oraz powstanie czytelnej sytuacji w zakresie statusu nauczycieli prowadzących w nich zajęcia, w szczególności ich czasu pracy oraz wymiaru urlopu.

Jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty będące organami prowadzącymi szkoły podstawowe z oddziałami przedszkolnymi zwracały uwagę na problemy z dostosowaniem się do obowiązujących w tym zakresie przepisów.

Z jednej strony nadal podnoszono problem braku dostatecznego czasu, a także środków finansowych, na przygotowanie lokali zajmowanych przez oddziały przedszkolne do spełnienia warunków umożliwiających przekształcenie ich w przedszkola.

Z drugiej zaś strony, postulowano o wprowadzenie możliwości wcześniejszego przekształcenia oddziałów przedszkolnych w przedszkola, pod warunkiem dostosowania lokalu do wymagań określonych w przepisach oświatowych. Ponadto podkreślano, że oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych stały się istotnym uzupełnieniem sieci miejsc wychowania przedszkolnego, zwłaszcza w kontekście przywrócenia obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci 6-letnich oraz konieczności zapewnienia miejsc wychowania przedszkolnego każdemu dziecku w wieku 3-5 lat, którego rodzice chcą, by korzystało z edukacji przedszkolnej.

Biorąc powyższe pod uwagę proponuje się pozostawienie w systemie oświaty oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.

Jednocześnie, w celu zapewnienia wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz bezpieczeństwa podczas realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, proponuje się zobowiązanie organów prowadzących do dostosowania lokali, w których znajdują się oddziały przedszkolne, do wymagań ochrony przeciwpożarowej, o

których mowa przepisach wydanych na podstawie art. 126 ustawy. Dostosowanie to powinno nastąpić do dnia 31 sierpnia 2022 r.

Niezależnie od tego, utrzymane zostało w mocy rozwiązanie umożliwiające przekształcenie oddziału przedszkolnego/oddziałów przedszkolnych w szkole podstawowej w przedszkola funkcjonujące zespole ze szkołą podstawową. Rozwiązaniu temu nadano jednak charakter fakultatywny. Jednocześnie zrezygnowano z określenia terminu, w jakim to przekształcenie mogłoby nastąpić. Ponadto, w związku z uchycieniem dotychczasowego art. 14 ust. 4b w ustawie o systemie oświaty, w art. 31 ust. 11 zmieniono odesłanie, dotyczące określenia miejsc wychowania przedszkolnego, w których realizowany jest obowiązek i prawo do wychowania przedszkolnego.

11. Realizacja obowiązku szkolnego (art. 35)

W związku ze zmianą ustroju szkolnego zmienił się czas trwania obowiązku szkolnego. Dziecko jest objęte obowiązkiem szkolnym od 7 roku życia do ukończenia VIII klasy szkoły podstawowej, nie dłużej niż do ukończenia przez ucznia 18 roku życia. Zatem od dnia 1 września 2019 r. obowiązek szkolny spełnia się przez uczęszczanie do szkoły podstawowej – publicznej albo niepublicznej.

Do dnia 1 września 2019 r. (tj. w latach szkolnych 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019) obowiązek szkolny trwa do ukończenia gimnazjum i 8-klasowej szkoły podstawowej. Tym samym w wymienionych wyżej latach szkolnych (2016/2017, 2017/2018, 2018/2019) obowiązek szkolny spełnia się przez uczęszczanie do szkoły podstawowej i gimnazjum – publicznych albo niepublicznych.

Przepisy dotyczące obowiązku gminy w zakresie zapewnienia transportu lub pokrycia kosztów przejazdu komunikacją publiczną, od 1 września 2019 r. dotyczą uczniów 8-klasowej szkoły podstawowej. W latach szkolnych 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 obejmują uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum.

12. Realizacja obowiązku nauki (art. 36 i art. 37)

W dotychczasowych przepisach obowiązek nauki spełnia się po ukończeniu gimnazjum przez uczęszczanie do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadgimnazjalnej lub przez realizowanie, zgodnie z odrębnymi przepisami, przygotowania zawodowego u pracodawcy.

W związku ze zmianą ustroju szkolnego od 1 września 2019 r. obowiązek nauki będzie spełniany po ukończeniu 8-klasowej szkoły podstawowej. W latach szkolnych 2016/2017, 2017/2018, 2018/2019 obowiązek nauki będzie realizowany zarówno po ukończeniu 8-klasowej szkoły podstawowej, jak i gimnazjum. Obowiązek nauki w wymienionych latach szkolnych będzie spełniany zarówno w szkołach ponadgimnazjalnych lub u pracodawcy, jak i w szkołach ponadpodstawowych (zgodnie z planowaną reformą: w 4 - letnim liceum, 5-letnim technikum lub w 2-stopniowej szkole branżowej).

W związku z możliwością rozpoczęcia nauki w klasie pierwszej szkoły podstawowej przez dzieci sześciolatnie, wskazano w projekcie ustawy możliwości spełniania obowiązku nauki przez uczniów, którzy ukończą szkołę ponadpodstawową przed ukończeniem 18 roku życia. Uczeń, który ukończy szkołę ponadpodstawową przed ukończeniem 18 roku życia będzie mógł również spełniać obowiązek nauki przez uczęszczanie do szkoły policealnej, szkoły wyższej lub na kwalifikacyjne kursy zawodowe.

W projekcie ulegają doprecyzowaniu przepisy dotyczące tzw. edukacji domowej.

Wniosek rodziców dotyczący pozwolenia na realizację obowiązku wychowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą składa się odpowiednio do dyrektora publicznego lub niepublicznego przedszkola, szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej usytuowanej na terenie województwa, w którym zamieszkuje dziecko. Do wniosku należy dołączyć wymaganą dokumentację, w tym opinię publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Dodatkowo w związku ze zgłaszanymi potrzebami ze strony rodziców kształcących dzieci w edukacji domowej zostanie rozszerzony zakres wsparcia dla dzieci w edukacji domowej poprzez wskazanie prawa dzieci do korzystania z pomocy dydaktycznych służących realizacji podstawy programowej znajdujących się w zasobach szkoły oraz prawa do konsultacji umożliwiających przygotowanie do rocznych egzaminów klasyfikujących. W związku ze zmianami w zakresie organizacji kształcenia w edukacji domowej planuje się dostosowanie poziomu finansowania w algorytmie podziału subwencji.

Uczniowie, którzy rozpoczęli realizację obowiązku wychowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą kontynuują ją na podstawie dotychczasowych przepisów. Nowe przepisy (tj. szkoła na terenie województwa, które dziecko zamieszkuje, opinia publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej) dotyczą decyzji dyrektorów szkół i przedszkoli udzielanych na podstawie wniosków składanych na rok szkolny 2017/2018.

13. Dowóz (art. 39)

Zaproponowano doprecyzowanie art. 39 ust. 4 pkt 1, wskazując że zapewnienie uczniom niepełnosprawnym, których kształcenie i wychowanie odbywa się na podstawie art. 127, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym także do najbliższej szkoły ponadpodstawowej, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 21. rok życia.

Obowiązki gminy nie zmieniły się zatem w zakresie zapewnienia bezpłatnego dowozu uczniom niepełnosprawnym objętym kształceniem specjalnym uczęszczającym do obecnych szkół podstawowych i gimnazjów – w przyszłości obowiązek ten będzie dotyczyć uczniów szkół podstawowych. Zachowano również wiek do którego gmina obowiązana jest zapewnić bezpłatny dowóz do najbliższej szkoły ponadpodstawowej uczniom z niepełnosprawnością ruchową oraz niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym,

jednocześnie doprecyzowując, że dowóz ten jest zapewniany do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym w którym uczeń kończy 21. roku życia.

Natomiast w pkt. 2 doprecyzowano terminy do jakich gmina jest obowiązana zapewnić dowóz wychowankom ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych. Obecne regulacje w tym zakresie zawarte w przepisach art. 17 ust. 3a pkt 2 ustawy zostały doprecyzowane poprzez rozróżnienie wychowanków, którzy obejmowani są kształceniem specjalnym oraz wychowanków będących uczestnikami zajęć rewalidacyjno-wychowawczych. W ośrodku rewalidacyjno-wychowawczym organizowane bowiem są, odpowiednio:

- zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, nie dłużej niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 25 lat (rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim - Dz. U. poz. 529);
- kształcenie specjalne - dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym z niepełnosprawnościami sprzężonymi; kształcenie tych uczniów w szkole ponadgimnazjalnej organizuje się nie dłużej niż do końca roku szkolnego w tym roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 24. rok życia (rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1113).

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawo do bezpłatnego dowozu dzieci i młodzież niepełnosprawne posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego obejmowani są kształceniem specjalnym nie dłużej niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym w którym kończą 24. roku życia (zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 71b ust. 7 pkt 2). Zatem zapewnianie im dowozu już obecnie nie mogło trwać dłużej niż realizacja kształcenia specjalnego. Natomiast zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze organizowane są nie dłużej niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym w którym uczestnik tych zajęć kończy 25. rok życia (zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego). Projektowane regulacje art. 39 ust. 2 są spójne z cytowanymi wyżej przepisami.

14. Innowacje i eksperymenty (art. 1 pkt 17, art. 8, art. 45, art. 55 ust. 1 pkt 4, art.68 ust. 1 pkt 9, art.86 ust.1)

Zgodnie z obecnymi przepisami minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określa w drodze rozporządzenia warunki prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez szkoły i placówki, uwzględniające możliwość wprowadzania nowych rozwiązań programowych, organizacyjnych i metodycznych w zakresie działalności dydaktycznej,

wychowawczej i opiekuńczej, a także wprowadzania odmiennych od powszechnie obowiązujących warunków działania i organizacji szkół i placówek.

Dotychczasowe przepisy wydane na podstawie ww. delegacji ograniczały działalność innowacyjną w szkołach i placówkach.

W proponowanych w projekcie zmianach, planuje się zrezygnować z ww. upoważnienia, a kwestie dotyczące prowadzenia przez szkoły i placówki działalności innowacyjnej przenieść na poziom ustawy. Działalność innowacyjna ma być integralnym elementem działalności szkoły, a poprzez zniesienie wymogów formalnych, warunkujących według obecnie obowiązujących przepisów, realizację planowanej innowacji, wyzwolić kreatywność uczniów i nauczycieli.

Zaproponowane regulacje prawne dotyczące działalności innowacyjnej określają:

- konieczność zapewnienia przez system oświaty kształtowania u uczniów postaw przedsiębiorczości i kreatywności, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu gospodarczym, w tym poprzez stosowanie w procesie kształcenia innowacyjnych rozwiązań programowych organizacyjnych lub metodycznych,
- obowiązek tworzenia przez szkoły i placówki warunków do rozwoju aktywności, w tym kreatywności uczniów, ,
- możliwość wspierania nauczycieli, w ramach nadzoru pedagogicznego, w realizacji zadań służących poprawie istniejących lub wdrożeniu nowych rozwiązań w procesie kształcenia, przy zastosowaniu nowatorskich działań programowych, organizacyjnych lub metodycznych, których celem jest rozwijanie kompetencji uczniów oraz nauczycieli.
- obowiązek stwarzania przez dyrektora szkoły warunków do działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji, w szczególności organizacji harcerskich, których celem statutowym, oprócz działalności wychowawczej lub rozszerzania i wzbogacania form działalności dydaktycznej, wychowawczej, i opiekuńczej szkoły lub placówki, jest również rozszerzanie i wzbogacanie form działalności innowacyjnej,
- warunki, na jakich w szkole lub placówce mogą działać z wyjątkiem partii i organizacji politycznych, stowarzyszenia i inne organizacje, a w szczególności organizacje harcerskie, których celem statutowym, oprócz działalności wychowawczej albo rozszerzania i wzbogacania form działalności dydaktycznej, wychowawczej, opiekuńczej szkoły lub placówki, jest również rozszerzanie i wzbogacanie form działalności innowacyjnej.

Zmiany w stosunku do obecnego stanu prawnego polegają na:

- zniesieniu konieczności zgłaszania innowacji pedagogicznej kuratorowi oświaty i organowi prowadzącemu,
- zniesieniu wymagań formalnych warunkujących rozpoczęcie działalności innowacyjnej w szkole lub placówce.

W dodanych do ustawy przepisach określone zostały zasady prowadzenia przez publiczne szkoły i placówki działalności eksperymentalnej.

Zaproponowane regulacje prawne zostały przeniesione z obowiązującego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki (Dz. U. z 2002 r. Nr 56, poz. 506, z późn.zm.) i określają:

- czym jest eksperyment pedagogiczny,
- co jest celem eksperymentu pedagogicznego,
- warunki, jakie muszą być spełnione, aby w szkole lub placówce mógł być realizowany eksperyment pedagogiczny:
  - obowiązek uzyskania opieki instytucji naukowej nad eksperymentem,
  - realizowany w szkole lub placówce eksperyment pedagogiczny nie może prowadzić do zmiany typu szkoły i naruszać uprawnień ucznia do bezpłatnej nauki, wychowania i opieki w zakresie ustalonym w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, a także w zakresie uzyskania wiadomości i umiejętności niezbędnych do ukończenia danego typu szkoły oraz warunków i sposobu przeprowadzania egzaminów, określonych w odrębnych przepisach,
- zasady prowadzenia rekrutacji do szkół, placówek lub oddziałów, w których jest przeprowadzany eksperyment pedagogiczny,
- zasięg eksperymentu pedagogicznego na terenie szkoły,
- tryb uzyskania zgody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na prowadzenie eksperymentu w szkole,
- co powinien zawierać wniosek o wyrażenie zgody na prowadzenie eksperymentu pedagogicznego w szkole,
- obowiązek przekazania ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania przez dyrektora szkoły prowadzącej eksperyment sprawozdania z jego realizacji, wraz z opinią jednostki naukowej, która sprawuje opiekę nad eksperymentem,
- obowiązek dołączenia do ww. sprawozdania opinii kuratora.

W odniesieniu do przepisów dotychczas obowiązujących, w ustawie nie przewiduje się zasadniczych zmian w zakresie prowadzenia działalności eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki. Zmiany w stosunku do obecnego stanu prawnego polegają na:

- jednoznacznym określeniu, czym jest eksperyment pedagogiczny,
- jednoznacznym określeniu, co jest celem eksperymentu pedagogicznego,
- rezygnacji z konieczności przekazania do ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oceny eksperymentu dokonanej przez jednostkę naukową, która sprawuje opiekę nad przebiegiem eksperymentu oraz oceny eksperymentu dokonanej przez właściwego kuratora oświaty,
- rezygnacji z konieczności przekazania informacji o ocenie eksperymentu dokonanej przez jednostkę naukową, która sprawuje opiekę nad przebiegiem eksperymentu do organu prowadzącego szkołę i organu sprawującego nadzór pedagogiczny,
- możliwości ustalenia, w przypadku wyrażenia zgody przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania na prowadzenie w danej szkole eksperymentu pedagogicznego, innych zasad rekrutacji, niż określone w ustawie.

Przygotowanie uczniów do innowacyjnego, kreatywnego działania wpłynie na proces samorealizacji na rynku pracy. Przyczyni się również do realizacji Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju.

Przedstawione w projekcie propozycje przewidują również, w ramach upowszechniania wśród dzieci i młodzieży wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowania właściwych postaw wobec zagrożeń i sytuacji nadzwyczajnych, uwzględnienie również zagrożeń związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych.

15. Zmiany dotyczące podstawy programowej i ramowych planów nauczania (art. 4 pkt 21, art. 47 ust. 1 pkt 1 i pkt 3)

W definicji podstawy programowej wprowadza się zmianę polegającą na doprecyzowaniu, że zestawy celów, które uczniowie muszą osiągać w toku swojej edukacji, określonych w podstawie programowej, odnoszą się do kształcenia. Zmiana ma charakter doprecyzowujący i uspoźniający – w przepisach wykonawczych dotyczących podstawy programowej kształcenia ogólnego znajduje się odniesienie do celów kształcenia. Pojęcie „celów kształcenia” w obecnym stanie prawnym jest przywołane w definicji podstawy programowej kształcenia w zawodach.

Obowiązujące upoważnienie ustawowe dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wydania rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania nie zawierają wytycznych. Proponuje się więc, aby upoważnienie zawierało wytyczne ustawowe, a także informację na temat treści kryjących się pod pojęciem ramowych planów nauczania (nie ma ustawowej definicji tego pojęcia). Obecnie takie informacje znajdują się wyłącznie w § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 204, z późn. zm.). Jako wytyczną proponuje się odwołanie do celów i treści podstawy programowej. Dla godzin do dyspozycji dyrektora wytyczną są potrzeby i zainteresowania uczniów na poszczególnych etapach edukacyjnych. W przypadku kształcenia zawodowego godziny do dyspozycji dyrektora będą mogły być przeznaczone na realizację zajęć związanych z dostosowaniem kształcenia do potrzeb rynku pracy. W ramowym planie nauczania zostaną przewidziane godziny z zakresu doradztwa zawodowego, które jest szczególnie ważne w dobie obecnego rozwoju gospodarki i zapotrzebowania rynku pracy.

Nowa delegacja pozwoli zatem na określenie w rozporządzeniu informacji zawierających:

- a) minimalny tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz minimalny wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych dla poszczególnych klas, uwzględniając w szczególności zakres celów kształcenia i treści nauczania określonych w podstawie programowej,
- b) maksymalny wymiar godzin, które dyrektor szkoły może przeznaczyć na okresowe lub roczne zwiększenie liczby godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, realizację zajęć edukacyjnych, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych zajęć został włączony do szkolnego

- zestawu programów nauczania, uwzględniając potrzebę dostosowania oferty edukacyjnej szkoły do potrzeb i zainteresowań uczniów,
- c) maksymalny wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły,
  - d) maksymalny tygodniowy wymiar i przeznaczenie godzin zajęć edukacyjnych, które organ prowadzący może dodatkowo przyznać dla każdego oddziału (grupy oddziałowej lub grupy międzyklasowej) w danym roku szkolnym, uwzględniając potrzebę dostosowania oferty edukacyjnej szkół do potrzeb i zainteresowań uczniów;
  - e) minimalny wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć z zakresu doradztwa zawodowego.

Projektowana treść delegacji jest równocześnie realizacją uwag wnoszonych m.in. przez Rządowe Centrum Legislacji, które wskazywało na brak poprawnej legislacyjnie i adekwatnej do treści merytorycznej, delegacji do zakresu treści zawartych w rozporządzeniu.

16. Sprawowanie i organizacja nadzoru pedagogicznego (art. 51- 56 i art. 166 ust. 1 pkt 3, art. 169 ust. 4 i art. 177)

Projektowane rozwiązania tworzą warunki do zmian w sposobie sprawowania nadzoru pedagogicznego i wzmocnienia jego funkcji wspomagającej. Zmiany w nadzorze pedagogicznym są powszechnie oczekiwane i było to wielokrotnie podnoszone w trakcie debat poświęconych nadzorowi pedagogicznemu, organizowanych w pierwszej połowie 2016 r. w województwach przez kuratorów oświaty oraz w Ministerstwie Edukacji Narodowej. Wskazywano, że szkoły i placówki oświatowe, w obliczu stale zmieniających się przepisów prawa oraz rosnących wymagań lokalnych społeczności – uczniów i ich rodziców, w szczególności oczekują przede wszystkim fachowej pomocy ze strony organów nadzoru pedagogicznego. Wskazywano na konieczność jasnego określenia celów realizacji poszczególnych form nadzoru pedagogicznego, zdefiniowania celów ewaluacji, a także wprowadzenia zmian, które spowodują, że wyniki ewaluacji nie będą służyły do tworzenia rankingów. Wskazywano na doświadczenia wynikające z funkcjonowania na przestrzeni ostatnich dwudziestu lat różnych modeli nadzoru pedagogicznego, które pokazują, że działalność diagnostyczna i wspomagająca szkoły i placówki, prowadzona w ramach tego nadzoru, stwarza możliwości skutecznego oddziaływania na nadzorowane jednostki. Czynności diagnostyczne i wspomagające realizowane w szkołach i placówkach przez organy nadzoru pedagogicznego sprzyjają podejmowaniu przez szkoły i placówki działań służących podnoszeniu jakości ich pracy.

Jednocześnie podkreślano konieczność stworzenia takich warunków dla realizacji zadań nadzoru pedagogicznego, aby wizytatorzy mieli możliwość specjalizacji tematycznej, byli znawcami i autorytetami w danej specjalności lub typie szkoły, kompetentnymi doradcami. Przepisy powinny również dawać organom nadzoru różne możliwości organizowania sposobu realizacji zadań przez wizytatorów, w tym umożliwiać tworzenie rejonów wizytacyjnych.

Podnoszono, że zdominowanie, w wyniku zmian w przepisach prawa wprowadzonych w 2009 r., nadzoru pedagogicznego działaniami kontrolnymi i prowadzoną ewaluacją nie przyniosło oczekiwanego rezultatu w postaci wzmocnienia skuteczności nadzoru.

Część oczekiwanych regulacji stanowi materię przepisów wykonawczych do ustawy, natomiast projektowane przepisy ustawy powinny stworzyć warunki do tej zmiany.

Szkoły i placówki, tak jak dotychczas, będą zobowiązane do podejmowania niezbędnych działań w celu tworzenia optymalnych warunków realizacji działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej, zapewnienia każdemu uczniowi warunków niezbędnych do jego rozwoju, podnoszenia jakości pracy szkoły lub placówki i jej rozwoju organizacyjnego, o których mowa obecnie w przepisach art. 21a ustawy o systemie oświaty.

Zmiana przepisów upoważniających ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określania w rozporządzeniu wymagań wobec szkół i placówek, polegająca na odstąpieniu od ich opisu na poziomie podstawowym i wysokim, umożliwi przyjęcie w nadzorze pedagogicznym rozwiązań, które pozwolą szkołom i placówkom zobowiązany do realizacji tych wymagań uzyskać potrzebne wsparcie ze strony organów nadzoru pedagogicznego. Wytyczne zawarte w przepisie art. 44 ust. 3 projektu ustawy, upoważniającym ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia wymagań wobec szkół i placówek, zostały sformułowane w sposób, który nie zawęży działań organu sprawującego nadzór pedagogiczny wyłącznie do sfery oceniającej.

Konsekwencją zmiany przepisów dotyczących wymagań wobec szkół i placówek, zawartych dotychczas w art. 21a ustawy o systemie oświaty (art. 44 projektu ustawy) jest odstąpienie, od określania – w przypadku niespełniania przez szkołę lub placówkę na poziomie podstawowym wymagań dotyczących efektów w zakresie kształcenia, wychowania i opieki oraz realizacji celów i zadań statutowych - sankcji w postaci przeprowadzenia w szkole lub placówce przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny ponownego badania spełniania wymagań, nie później niż w terminie 3 lat od dnia przekazania dyrektorowi szkoły lub placówki wyników nadzoru pedagogicznego, w którym stwierdzono niespełnianie tych wymagań. Regulacja zawarta obecnie w przepisach art. 34 ust. 2b ustawy o systemie oświaty nie została uwzględniona w projektowanej ustawie. Podobnie nie została uwzględniona dotychczasowa regulacja art. 89 ust. 2 ustawy o systemie oświaty, zawierająca normę w tym zakresie w odniesieniu do szkół i placówek niepublicznych.

Na wzmocnienie skuteczności nadzoru pedagogicznego wpłynie projektowane rozwiązanie w zakresie dotyczącym poleceń wydawanych dyrektorom szkół i placówek oraz organom prowadzącym przez organ nadzoru pedagogicznego. W świetle projektowanego brzmienia przepisu art. 56 organ nadzoru pedagogicznego będzie mógł polecić, w drodze decyzji, organowi prowadzącemu oraz dyrektorowi szkoły lub placówki publicznej usunięcie uchybień polegających na prowadzeniu działalności niezgodnej z przepisami, nie tylko ustawy, ale także rozporządzeń wydanych na jej podstawie. Nieusunięcie przez szkołę lub

placówkę prowadzoną przez jednostkę samorządu terytorialnego, a także samą jednostkę samorządu terytorialnego ww. uchybień będzie skutkowało zawiadomieniem, przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny, o tym fakcie wojewody sprawującego nadzór nad działalnością komunalną.

Ponadto, na podstawie projektowanych rozwiązań – w części dotyczącej nadzoru pedagogicznego na szkołami i placówkami niepublicznymi (art. 177) – kurator oświaty będzie mógł wydać szkole lub placówce niepublicznej polecenie usunięcia uchybień polegających na prowadzeniu działalności z naruszeniem przepisów ustawy, wydanych na jej podstawie rozporządzeń lub statutu. Brak realizacji w wyznaczonym terminie polecenia wydanego na podstawie art. 177 ust. 2 będzie skutkować, stosownie do treści art. 166 ust. 3, wykreśleniem wpisu szkoły lub placówki z ewidencji prowadzonej przez właściwą jednostkę samorządu terytorialnego.

W związku z przewidzianym w projekcie ustawy wprowadzeniem obowiązkowej akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli, przyjęto rozwiązanie polegające na wyłączeniu tych placówek z dniem 1 września 2019 r. spod nadzoru pedagogicznego kuratora oświaty. Kurator – jako organ przyznający akredytację będzie oceniał czy placówka spełnia wymagania niezbędne do uzyskania akredytacji. Zakłada się, że funkcjonujące obecnie placówki doskonalenia nauczycieli, które nie uzyskały dotąd akredytacji będą miały na to czas do 31 sierpnia 2019 r.

17. Zmiany dotyczące powierzania stanowiska dyrektora publicznej szkoły lub placówki (art. 63)

W zakresie przepisów dotyczących powierzania stanowiska dyrektora szkoły i placówki publicznej wprowadza się regulację stanowiącą, że przed upływem kadencji dyrektora, organ prowadzący szkołę lub placówkę będzie zobowiązany do zorganizowania konkursu na to stanowisko.

Ponadto proponuje się aby, przy odwołaniu dyrektora szkoły lub placówki w przypadkach szczególnie uzasadnionych, kurator oświaty a w przypadku szkół artystycznych – minister do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego miał 21 dni na wydanie opinii w tej sprawie.

18. Zmiany dotyczące społecznych organów w systemie oświaty (art. 84 ust. 5 i ust. 8)

Do kompetencji rady rodziców należy uchwalanie, w porozumieniu z radą pedagogiczną programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły lub placówki. Jest to program zawierający zarówno zadania wychowawcze, jak i profilaktyczne szkoły, których realizacja wymagała dotychczas opracowania i uchwalenia w szkole dwóch odrębnych dokumentów. Proponuje się, aby program wychowawczo-profilaktyczny realizowała każda szkoła, z wyjątkiem szkół dla dorosłych a także każda placówka, z wyjątkiem placówek wskazanych w art. 2 pkt 6 i 10 projektu ustawy (art. 84 ust. 5 projektu ustawy). Obowiązek ten dotyczyć będzie również

będzie szkół artystycznych, które w dotychczasowym stanie prawnym były wyłączone z opracowania i realizacji programów profilaktyki.

W każdej szkole, w tym również w szkole artystycznej, powinny być wdrażane oddziaływania wychowawcze i profilaktyczne, zmierzające jednocześnie do wspierania prawidłowego rozwoju oraz zapobiegania zaburzeniom w rozwoju i prawidłowym funkcjonowaniu dziecka.

Proponuje się, aby szkoły i placówki dostosowały realizowane programy wychowawcze i programy profilaktyki do nowych przepisów lub przygotowały programy wychowawczo-profilaktyczne w terminie do dnia 1 stycznia 2018 r.

W odniesieniu do funduszy gromadzonych z dobrowolnych składek rodziców oraz z innych źródeł dodano w art. 84 przepis umożliwiający radzie rodziców przechowywanie tych funduszy na odrębnym rachunku bankowym.

19. Organizacja wolontariatu w szkołach i placówkach (art. 1 pkt 2a, art. 85 ust. 6 i 7, art. 98 ust. 1 pkt 12)

Obecne przepisy nie regulują szczegółowo działań szkoły lub placówki w obszarze wolontariatu. W projekcie ustawy wprowadza się przepis określający obowiązek zawarcia w statucie szkoły sposobu organizacji i realizacji zadań z zakresu wolontariatu. Dodatkowo umożliwiono samorządowi uczniowskiemu, w porozumieniu z dyrektorem szkoły lub placówki, podejmowanie działań z zakresu wolontariatu. Dla sprawnej koordynacji tych zadań samorząd uczniowski może ze swojego składu wyłonić radę wolontariatu. W przypadku realizacji zadań z zakresu wolontariatu przez placówki - minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi w drodze rozporządzenia ramowe statuty placówek publicznych, uwzględniając w szczególności ogólne zasady organizacji placówki, a także zakresy spraw, które powinny być ustalone w statucie placówki. Wolontariat szkolny rozwija kompetencje społeczne i interpersonalne uczniów, w tym szacunek do drugiego człowieka, uwrażliwia na potrzeby osób potrzebujących, empatię oraz aktywizuje współpracę z organizacjami pozarządowymi. Zatem promowanie idei wolontariatu oraz angażowanie się w projekty wolontarystyczne dzieci i młodzieży szkolnej powinno odbywać się według określonych i przyjętych przez szkołę zasad. Rada wolontariatu może pełnić funkcję społecznego organu szkoły, który wybiera, opiniuje oferty działań, diagnozuje potrzeby społeczne w środowisku szkolnym lub otoczeniu szkoły. W przestrzeni wychowawczej związanej ze szkołą funkcjonuje wiele podmiotów, organizacji pozarządowych, które prezentują oferty projektów wolontarystycznych. Zasadne jest, żeby w szkołach i placówkach funkcjonował w regule dobrowolności organ (rada wolontariatu), który będzie koordynował działania w zakresie wolontariatu.

20. Statut szkoły (art. 98 - 99, art. 104, art. 110 i art. 114)

Ze względu na ważność spraw, które są regulowane w statucie szkoły oraz wagi tego dokumentu w aspekcie funkcjonowania szkoły, zasadne jest, aby treści zawarte w statucie

szkoły lub placówki zostały w szerokim zakresie przeniesione na poziom ustawy. Dodatkowo, przez środowisko oświatowe był podnoszony postulat zmiany dotychczasowej, nieprecyzyjnej delegacji ustawowej.

Proponuje się zatem uchylenie delegacji do wydania rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół pozostawiając jednocześnie upoważnienie do wydania ramowych statutów publicznych placówek.

Bez zmiany pozostaje rozwiązanie dające kompetencje kuratora oświaty do uchylenia statutu przedszkola, szkoły i placówki, jeżeli statut lub niektóre jego postanowienia są sprzeczne z prawem (art. 114).

Projekt zakłada wprowadzenie na poziomie przepisów ustawy regulacji określających obowiązkowe treści, które szkoła musi uregulować w swoim statucie. Treści te, w większości zostały przeniesione z obowiązującego rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznych szkół. Jednak, dotychczasowe rozwiązania zostały doprecyzowane i rozwinięte, tak by nie budziły zastrzeżeń interpretacyjnych oraz by były czytelne dla wszystkich odbiorców, do których należą między innymi uczniowie i ich rodzice.

Statut szkoły, tak jak dotychczas, musi zawierać m.in. nazwę i typ szkoły, imię szkoły, o ile zostało nadane oraz nazwę i siedzibę organu prowadzącego szkołę.

Natomiast został rozszerzony przepis dotyczący zawarcia w statucie organizacji pracy szkoły. Projekt zakłada przeniesienie z rozporządzenia w sprawie ramowych statutów przepisów określających konieczność opisanie w statucie szkoły organizacji oddziałów sportowych, mistrzostwa sportowego, dwujęzycznych, integracyjnych i specjalnych. Wprowadzono ponadto zapis dotyczący określenia organizacji nauczania języka mniejszości narodowych lub grup etnicznych, jeżeli szkoła takie oddziały lub nauczanie prowadzi – postulat wprowadzenia tej regulacji jest odpowiedzią na oczekiwania społeczności, których regulacja dotyczy.

Do projektu ustawy, jako ważne elementy organizacji pracy szkoły, które powinny być regulowane w statucie szkoły zostały wprowadzone kwestie dotyczące organizacji wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, a także organizacji zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, jeżeli szkoła takie wspomaganie lub zajęcia prowadzi.

W projekcie wskazano, że przedmiotem zapisów statutu szkoły, jako istotne elementy organizacji pracy szkoły. Takie same regulacje zaproponowano również w statutach przedszkoli (art. 102 projektu).

W projekcie wskazano, że przedmiotem zapisów statutu będą również: zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników szkoły, zadania nauczyciela wychowawcy i nauczyciela bibliotekarza - którzy spełniają szczególną rolę w wykonywaniu przez szkołę funkcji wychowawczej oraz kreowaniu aktywności kulturowej w aspekcie rozbudzania i rozwijania zainteresowań czytelniczych uczniów. Przepis określa ponadto, że w zadaniach nauczycieli i innych pracowników szkoły powinny zostać uwzględnione zadania związane z

zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę oraz zadania dotyczące sposobu i form wykonywania zadań z dostosowaniem ich do wieku i potrzeb uczniów oraz warunków środowiskowych szkoły.

Projektowany przepis dotyczący praw i obowiązków uczniów zobowiązuje do określenia w statucie trybu składania zastrzeżeń do przyznanej nagrody, co jest konsekwencją zgłaszanych przez uczniów i ich rodziców w tej sprawie pytań i wątpliwości.

Wprowadzony został nowy zapis związany z określeniem w statucie sposobu organizacji i realizacji działań w zakresie wolontariatu. Zapewnienie możliwości udziału uczniów w działaniach sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym i kształtowaniu postaw prospołecznych jest ważnym zadaniem szkoły. Zadanie to powinno zostać ujęte w statucie szkoły, jako podstawowej regulacji określającej zakres działań realizowanych w szkole. W związku z powyższym ustawa wskazuje, że w statucie szkoły zostanie określony sposób organizacji i realizacji działań w zakresie wolontariatu (art. 98 ust. 1 pkt. 12).

Ponadto, z rozporządzenia w sprawie ramowych statutów szkół publicznych przeniesione zostały do projektu ustawy zagadnienia, zobowiązujące szkoły do zawarcia w statucie regulacji dotyczących:

- umieszczenia w statucie szkoły szczegółowych warunków i sposobu oceniania wewnątrzszkolnego uczniów,
- organizacji praktycznej nauki zawodu w przypadku szkół prowadzących kształcenie zawodowe,
- organizacji zajęć w ramach kształcenia zawodowego;
- organizacji kształcenia pracowników młodocianych;
- organizacji pracowni szkolnych oraz warsztatów szkolnych;
- określenie formy kształcenia (stacjonarnej lub zaocznej) w przypadku szkoły dla dorosłych;
- organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego,
- rodzaju kar stosowanych wobec uczniów oraz trybu odwoływania się od kary,
- form opieki i pomocy uczniom,.
- organizacji biblioteki szkolnej, internatu i świetlicy,
- przypadków, w których dyrektor szkoły podstawowej może wystąpić do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły.

Z obowiązującego rozporządzenia w sprawie ramowych statutów szkół publicznych na poziom ustawy przeniesiono również rozwiązania dotyczące organizacji współdziałania szkoły z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi oraz innymi instytucjami, jak też organizacji i form współdziałania szkoły z rodzicami oraz zasad uczęszczania na wybrane zajęcia edukacyjne przez osoby przygotowujące się do egzaminów eksternistycznych w szkołach dla dorosłych. Na poziom ustawy przeniesiono także przepis, w myśl którego cele i zadania szkoły określone w statucie muszą uwzględniać treści wynikające z programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły.

Odzwierciedleniem rangi funkcji wychowawczej szkoły i postrzegania spraw uczniów jako ważnych w kształtowaniu u uczniów postaw odpowiedzialności i szacunku do innych osób, jest wprowadzenie odrębnego artykułu dotyczącego konieczności określenia w statucie obowiązków ucznia. W punkcie dotyczącym właściwego zachowania podczas zajęć edukacyjnych zrezygnowano z zapisu dotyczącego przygotowywania się do zajęć edukacyjnych i udziału w nich uznając, że ocenianie przygotowania ucznia do poszczególnych zajęć edukacyjnych i udział w nich, to zakres oceny z danego przedmiotu, a nie ocena zachowania.

W zapisie dotyczącym przestrzegania zasad ubierania się uczniów na terenie szkoły, zrezygnowano z wyrażenia dotyczącego dbania o schludny wygląd, kierując się zgłaszanym w tej kwestii przez uczniów, rodziców i nauczycieli wątpliwościami dotyczącymi zakresu pojęcia „schludny”, jako bardzo szeroko rozumiany i nieprecyzyjny.

Doprecyzowany został przepis dotyczący korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły. Uznając, że w tej kwestii szkoły przyjmują bardzo różne rozwiązania począwszy od regulacji mówiących o nieprzynoszeniu takich urządzeń poza wyznaczonymi terminami, a skończywszy na nieograniczonej możliwości korzystania z nich poza zajęciami edukacyjnymi i podczas przerw, wprowadzony został zapis obligujący uczniów do przestrzegania warunków wnoszenia i korzystania z telefonów i innych urządzeń elektronicznych.

Przepis mówiący o usprawiedliwianiu nieobecności na zajęciach edukacyjnych rozszerzono o zapis dotyczący określenia w statucie form usprawiedliwiania nieobecności przez osoby pełnoletnie. Brak takiej regulacji powodował, że szkoły niejednokrotnie nie uznawały w tej kwestii praw przysługujących uczniom pełnoletnim.

Przepis dotyczący właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły pozostał niezmienny.

Kolejny projektowany przepis dotyczący spraw regulowanych w statucie zawiera ważne kwestie dotyczące organizacji biblioteki szkolnej, szczególnie w kontekście upowszechniania i promowania czytelnictwa wśród uczniów szkoły. Proponuje się, aby organizacja biblioteki uwzględniała m.in. zadania w zakresie tworzenia warunków do efektywnego posługiwania się technologią informacyjną, rezygnując z zapisów mówiących o tworzeniu warunków do poszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł. Wprowadzony został przepis określający, że do zadań biblioteki należy gromadzenie i udostępnianie podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych oraz innych materiałów bibliotecznych. Przepis dotyczący organizowania różnorodnych działań rozwijających wrażliwość kulturową i społeczną uczniów został rozbudowany o działania w zakresie podtrzymywania tożsamości narodowej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych, etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym. Wynika to ze zgłaszanych w tym zakresie postulatów przez przedstawicieli wymienionych w tym zapisie społeczności. Ponadto, zaproponowano przepis, który jest odpowiedzią na postulaty wielu środowisk bibliotekarskich, aby inwentaryzacja księgozbioru biblioteki szkolnej przebiegała z uwzględnieniem przepisów wydanych na podstawie art. 27 ust. 6 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. z 2012 r. poz. 642 i 908 oraz z

2013 r. poz. 829). Obecnie inwentaryzacja jest to spis z natury, wiążący się z wieloma utrudnieniami w pracy bibliotekarza.

Jako ważne uznano kwestie dotyczące rozbudzenia i rozwijania indywidualnych zainteresowań uczniów oraz wyrabiania i pogłębiania u uczniów nawyku czytania i uczenia się, umieszczając je także w tym artykule.

Art. 110 - wprowadzony przepis jest konsekwencją przeniesienia niektórych przepisów dotychczas regulowanych jedynie w rozporządzeniu w sprawie ramowych statutów szkół. Dotyczy on zasad opracowania oraz zatwierdzania arkusza organizacji szkoły w danym roku szkolnym. Wprowadzenie tej regulacji do ustawy niewątpliwie podnosi rangę tego dokumentu jako podstawowego dokumentu gwarantującego funkcjonowanie szkoły zgodnie z przepisami prawa oświatowego (opiniowanego dodatkowo przez kuratora oświaty). Dodatkowe kwestie związane z arkuszem organizacji szkoły zostaną przedstawione w nowym rozporządzeniu określającym szczegółową organizację publicznych szkół (art. 111).

W związku z rezygnacją z rozporządzenia w sprawie ramowych statutów, a następnie przeniesienie części jego najważniejszych zapisów na poziom ustawy, wynikała potrzeba zaprojektowania nowej delegacji dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowej organizacji publicznego przedszkola oraz publicznej szkoły. Regulacje zawarte w rozporządzeniu w sprawie ramowych statutów, które nie znalazły się w obecnym projekcie ustawy, ale ze względu na charakter spraw, których dotyczą, powinny być uregulowane w akcie prawnym, zostaną określone w rozporządzeniu. Projekt zakłada, że rozporządzenie określi elementy tworzące nazwę szkoły i przedszkola, sposób używania nazwy oraz tryb nadawania imienia. Projektowany zapis dotyczący trybu nadawania imienia szkole i przedszkolu jest nowym elementem wprowadzonym do projektu i jest odpowiedzią na oczekiwania społeczne wynikające z różnych interpretacji obecnego, nieprecyzyjnego zapisu. Określone zostaną warunki i sposób używania nazwy na pieczęciach, tablicach urzędowych, sztandarze, świadectwie i legitymacji szkolnej. Wskazana zostanie liczba uczniów w oddziale klas I–III szkoły podstawowej, co jest nowym elementem dostosowującym przepisy statutowe do zmian w ustawie. Liczba uczniów w oddziale szkoły specjalnej i integracyjnej, oddziale specjalnym i integracyjnym w szkole ogólnodostępnej dotychczas wymieniana była w rozporządzeniu w sprawie ramowych statutów szkół. Za elementy ważne do określenia w akcie wykonawczym uznano również określenie form organizacji obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz szczegółowe warunki i tryb tworzenia klas łączonych.

Obecnie w rozporządzeniu w sprawie ramowych statutów szkół publicznych znajduje się przepis określający czas trwania zajęć edukacyjnych. Zostanie on rozszerzony o określenie czasu trwania zajęć rewalidacyjnych, prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Rozszerzenie zapisu ma charakter porządkujący.

W rozporządzeniu określone zostaną normy dotyczące liczby uczniów w grupie wychowawczej w internacie i tygodniowego wymiaru zajęć opiekuńczych i wychowawczych z jedną grupą w internacie.

Ponadto w obecnym systemie prawnym brakuje regulacji określających minimalny standard warunków pobytu uczniów w internatach organizowanych przez publiczne szkoły. Zatem

delegacja obejmie również określenie szczegółowych standardów opieki i wychowania w internatach. Standardy te będą obejmowały wszystkie istotne elementy funkcjonowania internatów, co ujednotoczy system opieki nad uczniami oraz ułatwi organom prowadzącym zapewnienie opieki nad uczniami w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania.

W planowanym rozporządzeniu określona zostanie m.in. liczba uczniów pozostających pod opieką jednego nauczyciela wychowawcy w świetlicy.

Rozporządzenie wskaże również jakie obowiązkowe informacje powinny być zawarte w arkuszu organizacji szkoły i przedszkola oraz terminy opracowywania i zatwierdzania arkusza. Podstawowe informacje dotyczące arkusza organizacji zawiera przytoczony wcześniej art. 110 projektu. Odnosząc się do przedszkola publicznego określona zostanie także szczegółowa organizacja pracy przedszkola, w tym zwłaszcza organizacja i liczebność poszczególnych oddziałów przedszkolnych oraz czas pracy przedszkola.

Statuty placówek

Konsekwencją uchylecia w ustawie o systemie oświaty art. 60 jest nowy art. 112 projektu, dotyczący obowiązkowych treści statutu placówki.

W projekcie ustawy zaproponowano obowiązkowe treści, które placówka musi zawrzeć w swoim statucie. Treści te w większości zostały przeniesione z obowiązującego obecnie rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznych szkół i placówek. Zgodnie z proponowanym szczegółowymi zapisami, statut musi zawierać m.in. nazwę i rodzaj placówki, cele i zadania, organy placówki oraz ich kompetencje, zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników placówki organizację placówki.

Statuty przedszkoli

W artykule uregulowano sprawy, które muszą znaleźć się w statucie przedszkola. Określono, że statut przedszkola, będący podstawowym dokumentem regulującym organizację i funkcjonowanie przedszkola, w szczególności powinien zawierać nazwę i typ przedszkola oraz nazwę i siedzibę organu prowadzącego. Ponadto statut powinien określać cele i zadania przedszkola wynikające z przepisów prawa, w szczególności w zakresie udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, organizowania opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi, umożliwiania dzieciom podtrzymywania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej, a także sposób realizacji zadań przedszkola, z uwzględnieniem wspomagania indywidualnego rozwoju dziecka oraz wspomagania rodziny w wychowaniu dziecka i przygotowaniu go do nauki w szkole, a w przypadku dzieci niepełnosprawnych - ze szczególnym uwzględnieniem rodzaju niepełnosprawności.

Uwzględniając konieczność realizacji zasad bezpieczeństwa oraz Praw Dziecka, statut musi określać sposób sprawowania opieki nad dziećmi w czasie zajęć w przedszkolu oraz w czasie zajęć poza przedszkolem, a także szczegółowe zasady przyprawiania i odbierania dzieci z

przedszkola przez rodziców (prawnych opiekunów) lub upoważnioną przez nich osobę zapewniającą dziecku pełne bezpieczeństwo.

Statut musi także zawierać informacje dotyczące funkcjonujących w przedszkolu organów przedszkola oraz ich szczegółowych kompetencji.

Również w statucie przedszkola powinien być ustalony zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z:

- zapewnieniem bezpieczeństwa dzieciom w czasie zajęć organizowanych przez przedszkole;
- planowaniem i prowadzeniem pracy wychowawczo-dydaktycznej oraz odpowiedzialnością za jej jakość,
- prowadzeniem obserwacji pedagogicznych mających na celu poznanie i zabezpieczenie potrzeb rozwojowych dzieci oraz dokumentowaniem tych obserwacji,
- współpracą ze specjalistami świadczącymi pomoc psychologiczno-pedagogiczną, opiekę zdrowotną i inną.
- współdziałaniem z rodzicami (prawnymi opiekunami) w sprawach wychowania i nauczania dzieci, z uwzględnieniem prawa rodziców do znajomości zadań wynikających w szczególności z programu wychowania przedszkolnego realizowanego w danym oddziale i uzyskiwania informacji dotyczących dziecka, jego zachowania i rozwoju. Statut powinien przy tym określać formy tego współdziałania oraz częstotliwość organizowania kontaktów z rodzicami. Z powyższego wynika, że kontakty te nie muszą mieć wyłącznie charakteru spotkań. W dobie rozwoju technologii informacyjnych nauczyciel może ustalić np. kontakty internetowe z wykorzystaniem powszechnie dostępnych komunikatorów.

Zgodnie z proponowanym brzmieniem przepisu, statut powinien także określać prawa i obowiązki dzieci, w tym przypadki, w których dyrektor przedszkola może skreślić dziecko z listy wychowanków.

W związku z utrzymaniem w systemie oświaty oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, powyższe przepisy powinny być również stosowane w przypadku tych oddziałów, z zastrzeżeniem, że informacje te zawarte będą w statucie szkoły podstawowej, w której są oddziały przedszkolne.

Ponieważ dokonując wpisu do ewidencji niepublicznych przedszkoli, szkół i placówek prowadzonych przez gminę wymaga się od organu prowadzącego przedstawienia statutu, w projektowanych przepisach określono, że stosuje się je odpowiednio także do niepublicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w niepublicznych szkołach podstawowych. Zawarte w art. 102 regulacje pozwolą organom prowadzącym niepubliczne przedszkole lub oddział przedszkolny w niepublicznej szkole podstawowej na uchwalenie statutu zawierającego najważniejsze z punktu widzenia prawidłowości funkcjonowania tych instytucji regulacje.

21. Świetlice (art. 105)

Obecnie podstawę funkcjonowania świetlic szkolnych określa art. 67 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. W związku ze zmianą ustroju szkolnego, tj. wygaszaniem gimnazjów, proponuje się zastosowanie przepisu porządkującego, który polega

na wykreśleniu ust. 6 dotyczącego obowiązku organizowania w gimnazjach zajęć świetlicowych. Dla uczniów gimnazjów, którzy realizować będą obowiązek szkolny w gimnazjach w latach 2017-2019 przewiduje się przepis przejściowy w projekcie ustawy wprowadzającej przepisy ustawy – Prawo oświatowe.

22. Internaty (art. 107)

Obecnie podstawą tworzenia i działania internatów są przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.) - załączniki nr 1-6. Przepisy te zawierają regulacje dotyczące liczby wychowanków w grupie wychowawczej (w tym także w grupie wychowawczej obejmującej wychowanków niepełnosprawnych), tygodniowy wymiar zajęć opiekuńczych i wychowawczych z jedną grupą wychowawczą oraz możliwość zatrudnienia w internacie wychowawcy – opiekuna nocnego. Szczegółową organizację internatu określa statut szkoły. Brak jednolitych przepisów dotyczących funkcjonowania internatu powodował wykorzystanie rozwiązań dotyczących innych placówek systemu oświaty (najczęściej burs) i był przyczyną różnic w sposobie ich funkcjonowania w skali kraju, na co wskazywała Najwyższa Izba Kontroli we wnioskach pokontrolnych.

Podstawą do przeniesienia części regulacji na poziom ustawy jest potrzeba jednolitego uregulowania kwestii określających prawa uczniów korzystających z internatu oraz określenie kompetencji dyrektora i organu prowadzącego szkołę, w której zorganizowano internat, w zakresie jego organizacji. Projekt przepisu zakłada wzmocnienie funkcji opiekuńczej internatu oraz doprecyzowanie przepisów dotyczących m.in. rekrutacji uczniów korzystających z internatu oraz opłat wnoszonych za jego korzystanie. Doprecyzowanie rozwiązań w zakresie funkcjonowania internatów pozwoli na wzmocnienie opieki wychowawczej nad uczniami i zapewnienie im warunków bezpieczeństwa.

23. Rekrutacja (art. 130 i n.)

W związku z wprowadzaną zmianą struktury szkolnictwa w systemie oświaty zaproponowane w niniejszym projekcie zmiany przepisów dotyczących rekrutacji zmierzają do określenia na poziomie ustawowym:

- kryteriów rekrutacji do publicznych przedszkoli, publicznych innych form wychowania przedszkolnego, oddziałów przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych, publicznych szkół i placówek, w tym wskazania grup kandydatów o szczególnym statusie uprzywilejowania, wynikającym z Konstytucji RP, ze względu na sytuację osobistą lub rodzinną albo szczególne zdolności czy osiągnięcia;
- zasad przeprowadzania rekrutacji do publicznych przedszkoli, publicznych innych form wychowania przedszkolnego, oddziałów przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych, publicznych szkół i placówek, w szczególności wskazania hierarchii poszczególnych kryteriów;

- procedury przeprowadzania rekrutacji, w tym procedury odwoławczej w przypadku odmowy przyjęcia kandydata do publicznego przedszkola, publicznej innej formy wychowania przedszkolnego, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej, publicznej szkoły czy placówki oraz zasad ujawniania i przetwarzania danych osobowych uczestników procesu rekrutacji.

Należy podkreślić, że projektowane w wyżej wymienionych obszarach rozwiązania podobnie jak w obecnie obowiązujących przepisach kształtują definicję „zasady powszechnej dostępności publicznych przedszkoli, szkół i placówek”, jako podstawę do ubiegania się o przyjęcie do wybranego przedszkola, szkoły albo placówki na równych, przejrzystych i możliwych do spełnienia warunkach, lecz bez gwarancji, że osoba zainteresowana zostanie przyjęta do wybranej jednostki (o ile nie jest to szkoła podstawowa z wyznaczonym obwodem, a uczeń mieszka w obwodzie szkoły).

Rekrutacja do publicznych przedszkoli, publicznych innych form wychowania przedszkolnego, publicznych szkół i placówek

Należy zaznaczyć, że w zakresie przyjmowania dzieci i młodzieży oraz osób pełnoletnich do szkół i placówek, mamy do czynienia z trzema różnymi sytuacjami, a mianowicie:

- przyjęciem z urzędu do szkoły podstawowej z wyznaczonym obwodem dzieci zamieszkałych w obwodzie danej szkoły,
- kierowaniem dzieci i młodzieży do określonych rodzajów przedszkoli, innych form wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, oraz
- rekrutacją, tj. postępowaniem, które sprowadza się do wyłonienia kandydata do przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego, oddziału przedszkolnego w publicznych szkole podstawowej, szkoły lub placówki w sytuacji konkurencji o miejsce w tej szkole lub placówce.

Kryteria rekrutacji

Podstawowym rozwiązaniem, które zaproponowano w projekcie jest zachowanie dotychczasowych kryteriów rekrutacyjnych, które określają szczegółowo na poziomie ustawy trzy grupy kryteriów, które powinny być brane pod uwagę przy przyjmowaniu uczniów do publicznych przedszkoli, publicznych innych form wychowania przedszkolnego, oddziałów przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych oraz publicznych szkół i placówek – w różnym zakresie i różnej kolejności w zależności od typu i rodzaju jednostki systemu oświaty, do której przeprowadzana jest rekrutacja.

Pierwsza z nich uwzględnia zakres potrzeb – wskazanych w Konstytucji RP. Druga grupa kryteriów, to kryteria określone przez organy prowadzące, które powinny zapewniać jak najpełniejszą realizację potrzeb dziecka i jego rodziny oraz lokalnych potrzeb społecznych. Trzecia grupa kryteriów uwzględnia indywidualne zdolności kandydatów, ich predyspozycje i zainteresowania, które powinny być wzięte pod uwagę przy dokonywaniu rekrutacji do tych szkół i placówek, w których wymagane są specjalne predyspozycje (np. szkoły artystyczne,

dwujęzyczne, sportowe i mistrzostwa sportowego, placówki oświatowo-wychowawcze, poszczególne typy szkół ponadpodstawowych).

Ponadto w przypadku szkół ukierunkowanych na rozwój nieprzeciętnych uzdolnień przewiduje się zachować dotychczasowe zasady tj. przeprowadzenie dodatkowych sprawdzianów, które pozwolą na zdiagnozowanie intelektualnych i fizycznych możliwości i predyspozycji kandydatów.

Rekrutacja do publicznych przedszkoli i publicznych innych form wychowania przedszkolnego

W tym zakresie nie przewiduje się żadnych zmian, z tym, że dodano, iż postępowanie rekrutacyjne odbywa się również do oddziałów przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych. Dotychczas brak było takiej regulacji. Mimo tego postępowanie rekrutacyjne do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych było przeprowadzane. Proponowana w projekcie zmiana ma na celu uporządkowanie stanu prawnego w tym zakresie.

Rekrutacja do publicznych szkół podstawowych

W nowej regulacji zachowane zostaje dotychczasowe rozwiązanie gwarantujące miejsce w szkole z wyznaczonym obwodem kandydatom zamieszkałym w obwodzie tej szkoły. Wobec tych kandydatów nie przeprowadza się postępowania rekrutacyjnego – są oni przyjmowani do publicznej szkoły podstawowej z wyznaczonym obwodem z urzędu. Tak jak dotychczas w przypadku, gdyby o przyjęcie do szkoły z wyznaczonym obwodem ubiegali się kandydaci zamieszkali poza obwodem tej szkoły, o ile szkoła dysponuje wolnymi miejscami, przewiduje się przeprowadzenie postępowania rekrutacyjnego.

Rekrutacja do publicznych szkół *ponadpodstawowych* (Propozycje zawarte w projekcie są w znacznej mierze powtórzeniem obecnie obowiązujących rozwiązań. W stosunku do obecnych rozwiązań zmianie uległ rodzaj szkoły, którą zobowiązany jest ukończyć uczeń, tj. w nowo tworzonym systemie oświaty dotychczasową sześcioletnią szkołę podstawową zastąpi ośmioletnia szkoła podstawowa, a dotychczasowa szkołę ponadgimnazjalną zastąpi szkoła ponadpodstawowa.

Rekrutacja do publicznych szkół sportowych i publicznych szkół mistrzostwa sportowego

W propozycji zawartej w projekcie ustawy przewiduje się, zachować dotychczasowe etapy postępowania rekrutacyjnego. Tak jak dotychczas kandydat ubiegający się o przyjęcie do ww. szkół powinien posiadać zgodę rodziców oraz orzeczenie lekarskie o zdolności do uprawiania danego sportu oraz uzyskać pozytywne wyniki prób sprawności fizycznej. W

w przypadku, gdyby kandydatów spełniających ww. warunki było więcej niż miejsc, rozpoczyna się postępowanie rekrutacyjne.

Zachowane zostało także prawo kandydatów posiadających tytuł laureata i finalisty olimpiady przedmiotowej i laureata konkursu przedmiotowego do przyjęcia w pierwszej kolejności do ponadpodstawowych szkół sportowych oraz mistrzostwa sportowego i oddziałów sportowych w szkołach ponadpodstawowych, przy czym muszą oni przystąpić do prób sprawności fizycznej i uzyskać pozytywny wynik tych prób, posiadać zgodę rodziców oraz dobry stan zdrowia potwierdzony orzeczeniem lekarskim.

Rekrutacja do publicznych oddziałów dwujęzycznych w publicznych szkołach ogólnodostępnych

W wyniku zmian wprowadzonych w systemie oświaty od roku szkolnego 2017/2018 dotychczasowe gimnazja dwujęzyczne zostaną zastąpione oddziałami dwujęzycznymi w klasie VII i VIII szkoły podstawowej ogólnodostępnej. Dotychczasową dwujęzyczną szkołę ponadgimnazjalną zastąpi dwujęzyczna szkoła ponadpodstawowa.

. Warunkiem przyjęcia do wyżej wymienionych szkół będzie przystąpienie odpowiednio do sprawdzianu predyspozycji językowych i sprawdzianu kompetencji językowych na warunkach ustalonych przez radę pedagogiczną. Przy czym pierwszeństwo w przyjęciu do oddziału dwujęzycznego w szkole podstawowej będą mieli uczniowie szkoły, w której prowadzona jest rekrutacja do oddziału dwujęzycznego. W przypadku kandydatów ubiegających się o przyjęcie do publicznej szkoły ponadpodstawowej dwujęzycznej przewiduje się, że laureaci lub finaliści olimpiad przedmiotowych oraz laureaci konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim będą przyjmowani do ww. szkół i oddziałów po uzyskaniu pozytywnego wyniku sprawdzianu kompetencji językowych, z tym że warunek uzyskania pozytywnego wyniku sprawdzianu kompetencji językowych, nie dotyczy laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej oraz laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim z języka obcego nowożytnego, który będzie drugim językiem nauczania w szkole lub oddziale, o przyjęcie do których ubiega się laureat lub finalista.

Rekrutacja do publicznych oddziałów międzynarodowych

W projekcie zachowano odrębną procedurę postępowania rekrutacyjnego – zgodną z dotychczas obowiązującymi przepisami, w ramach której do tych szkół będą przyjmowani kandydaci, którzy uzyskali pozytywny wynik sprawdzianu predyspozycji językowych na warunkach ustalonych przez radę pedagogiczną. W przypadku oddziałów międzynarodowych w publicznych szkołach ponadpodstawowych w procesie rekrutacji stosując warunki i tryb określone w ustawie dla szkół dwujęzycznych.

Przebieg postępowania rekrutacyjnego oraz sposób dokumentowania spełnienia kryteriów istotnych przy rekrutacji

Nowe przepisy ustawy utrzymują dotychczasowy zakres danych. Zakres załączników wymaganych we wniosku, zakres informacji objętych wnioskiem oraz tryb składania i rozpatrywania wniosku, a także rodzaje dokumentów dołączanych do tego wniosku, potwierdzających spełnianie odpowiednio warunków lub kryteriów branych pod uwagę w postępowaniu rekrutacyjnym albo postępowaniu uzupełniającym określać będzie rozporządzenie.

Szczegółowe zadania komisji rekrutacyjnej zostaną określone w rozporządzeniu. W projekcie ustawy zachowano upoważnienie dla organów prowadzących i kuratorów oświaty do określenia szczegółowych terminów przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego, a także terminów składania dokumentów wykazu zawodów wiedzy, artystycznych i sportowych, które mogą być wymienione na świadectwie ukończenia szkoły podstawowej.

W projekcie ustawy zachowano także upoważnienie dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do określenia szczegółowego trybu przeprowadzania postępowania rekrutacyjnego oraz składu i szczegółowych zadań komisji rekrutacyjnej, a ponadto wymieniony minister w drodze rozporządzenia określi sposób przeliczania na punkty poszczególnych kryteriów związanych z oceną osiągnięć edukacyjnych na poprzednim etapie edukacyjnym, branych pod uwagę przy rekrutacji do szkół i oddziałów dwujęzycznych, oddziałów międzynarodowych, szkół i oddziałów sportowych, szkół mistrzostwa sportowego i szkół ponadpodstawowych.

24. Akredytacja placówek doskonalenia nauczycieli (art. 180 i n.)

Zmiany dotyczące warunków funkcjonowania publicznych i niepublicznych placówek doskonalenia nauczycieli – wprowadzenie obowiązkowej akredytacji tych placówek

Zgodnie z przepisami art. 5 ust. 6 i 6a ustawy o systemie oświaty obowiązek prowadzenia publicznych placówek doskonalenia nauczycieli należy do samorządu województwa, natomiast samorzady gminy i powiatu mogą prowadzić publiczne placówki doskonalenie nauczycieli. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania ma obowiązek prowadzić placówkę doskonalenia nauczycieli o zasięgu ogólnokrajowym, minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego publiczne placówki doskonalenia nauczycieli dla nauczycieli szkół artystycznych, a minister właściwy do spraw rolnictwa może prowadzić publiczne placówki doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, którzy nauczają w szkołach rolniczych (zgodnie z przepisami art. 5 ust. 3b pkt 2 lit. b i ust. 3c oraz 3d pkt 2 ww. ustawy).

Osoby fizyczne i prawne mogą prowadzić niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli, zgodnie z art. 77a ust. 3 ustawy.

Zgodnie z przepisami art. 77a ust. 4 -12 ustawy publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli mogą uzyskać akredytację stanowiącą potwierdzenie, że dana placówka zapewnia wysoką jakość prowadzonych form doskonalenia nauczycieli. Akredytacji nie podlegają placówki doskonalenia nauczycieli prowadzone przez ww. ministrów. Akredytację przyznaje kurator oświaty właściwy ze względu na siedzibę placówki, w drodze decyzji administracyjnej, wydanej po przeprowadzeniu, przez zespół akredytacyjny, oceny działalności danej placówki w zakresie spełniania następujących warunków: zapewniania wykwalifikowanej kadry, opracowywania i wdrażania programów doskonalenia nauczycieli oraz przeprowadzania ich ewaluacji, prowadzenia działalności informacyjnej i upowszechniania problematyki doskonalenia nauczycieli, zapewniania nowoczesnej bazy dydaktycznej. Akredytacja jest przyznawana bezterminowo. Kurator oświaty, w drodze decyzji administracyjnej, może cofnąć akredytację, jeżeli stwierdzi niespełnianie przez placówkę doskonalenia ww. warunków wymaganych do uzyskania akredytacji. Akredytacja jest odpłatna. Z opłaty zwolnione są placówki doskonalenia nauczycieli, które prowadzą całość kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli nieodpłatnie. Szczegółowe warunki i tryb przyznawania i cofania akredytacji, skład i sposób działania zespołu akredytacyjnego oraz warunki wynagradzania jego członków (z uwzględnieniem udziału w zespole niezależnych specjalistów w dziedzinie doskonalenia i kształcenia nauczycieli), wzory dokumentów stosowanych w postępowaniu o uzyskanie akredytacji, a także wysokość i tryb wnoszenia opłat przez placówki ubiegające się o akredytacje, są określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 grudnia 2003 r w sprawie akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli (Dz.U. Nr 227, poz. 2248 i z 2014 r. poz. 840 i z 2016 r. poz. 484 i 485).

Projektowana zmiana ma na celu stworzenie mechanizmów pozwalających kuratorowi oświaty skutecznie dbać o jakość wszystkich usług oferowanych przez placówki doskonalenia nauczycieli poprzez **wprowadzenie obowiązku posiadania akredytacji przez publiczne i niepubliczne placówki doskonalenia nauczycieli**, z wyjątkiem placówek doskonalenia nauczycieli prowadzonych przez ministrów. Planuje się przyznawanie akredytacji na czas określony - 5 lat. Tak jak dotychczas akredytację będzie przyznawał kurator oświaty właściwy ze względu na siedzibę placówki, w drodze decyzji administracyjnej, wydanej po przeprowadzeniu, przez zespół akredytacyjny oceny działalności danej placówki w zakresie wymagań określonych ustawą. Przed upływem okresu 5 lat kurator oświaty będzie zobowiązany przeprowadzić kolejną ocenę działalności placówki doskonalenia nauczycieli. Projektowane przepisy uwzględniają wymagania jakie musi spełnić placówka doskonalenia nauczycieli, aby mogła uzyskać akredytację. Akredytację będzie mogła uzyskać placówka doskonalenia nauczycieli, która:

- 1) prowadzi działalność zgodnie z przepisami prawa;
- 2) organizuje i prowadzi formy doskonalenia zawodowego nauczycieli zaspokajające potrzeby nauczycieli, szkół i placówek korzystających z oferty placówki doskonalenia oraz sprzyjające rozwojowi zawodowemu nauczycieli, szkół i placówek korzystających z oferty placówki doskonalenia;
- 3) w planowaniu swojej pracy uwzględnia wnioski z analizy badań nauczycieli, szkół i placówek korzystających z oferty placówki doskonalenia;

- 4) wykorzystuje zasoby własne i środowiska lokalnego na rzecz rozwoju;
- 5) opracowuje i stosuje system zapewniania jakości oraz systematycznie go doskonali;
- 6) zatrudnia wykwalifikowaną kadrę;
- 7) zapewnia wykwalifikowaną kadrę do realizacji form doskonalenia zawodowego nauczycieli;
- 8) zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki realizacji form doskonalenia zawodowego nauczycieli;
- 9) zapewnia nowoczesną bazę dydaktyczną;
- 10) zapewnia bezpieczne i higieniczne warunki realizacji form doskonalenia zawodowego nauczycieli;
- 11) prowadzi działalność informacyjną i upowszechnia problematykę doskonalenia nauczycieli.

W celu utworzenia nowej placówki doskonalenia nauczycieli konieczne będzie uzyskanie wstępnej akredytacji, której warunkiem będzie przygotowanie statutu zgodnego z prawem, zatrudnienie wykwalifikowanej kadry i zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków realizacji form doskonalenia zawodowego nauczycieli. Kurator oświaty będzie zobowiązany dokonać oceny działalności nowo utworzonej placówki doskonalenia nauczycieli w pełnym ww. zakresie w okresie do 2 lat od jej utworzenia.

Niespełnienie przez placówkę doskonalenia warunków wymaganych do uzyskania akredytacji będzie skutkować cofnięciem akredytacji. W terminie 30 dni od dnia cofnięcia akredytacji placówka doskonalenia nauczycieli będzie zobowiązana wprowadzić roczny program naprawczy i w terminie 30 dni od dnia zakończenia programu naprawczego poddać się ocenie działalności przeprowadzonej przez kuratora oświaty w pełnym ww. zakresie. Jeżeli w wyniku przeprowadzonej oceny działalności placówki doskonalenia nauczycieli kurator oświaty stwierdzi, że pomimo wprowadzenia programu naprawczego placówka doskonalenia nauczycieli nadal nie spełnia warunków do uzyskania akredytacji, placówka ta z mocy ustawy ulega likwidacji.

Placówki doskonalenia nauczycieli posiadające wstępną akredytację lub placówki z cofniętą akredytacją, które są w trakcie realizacji rocznego programu naprawczego nie będą mogły realizować zadań, które są określone wyłącznie dla akredytowanych placówek doskonalenia.

Akredytacja placówek doskonalenia nauczycieli będzie nieodpłatna. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki i tryb przyznawania i cofania akredytacji, skład i sposób działania zespołu akredytacyjnego oraz warunki wynagradzania jego członków uwzględniając: wykaz dokumentów, które placówka doskonalenia jest obowiązana przedstawić kuratorowi oświaty, wymagania dotyczące członków zespołu akredytacyjnego, zadania przewodniczącego zespołu akredytacyjnego, ustalenie sposobu oceniania placówki doskonalenia nauczycieli, w tym sposobu przeprowadzania wizyty akredytacyjnej, dokumentowania przebiegu prac zespołu akredytacyjnego, cofania akredytacji. Tak jak dotychczas rozporządzenie powinno uwzględniać także udział w zespole niezależnych specjalistów w dziedzinie doskonalenia i kształcenia nauczycieli, a także ustalenie wysokości wynagrodzenia tych specjalistów.

Przepisy dotyczące akredytacji wejdą w życie wraz z wejściem w życie ustawy. Funkcjonujące obecnie placówki doskonalenia nauczycieli, które dotychczas nie posiadają akredytacji będą miały czas na jej uzyskanie do 31 sierpnia 2019 r.

25. Zmiany dotyczące szkół i placówek niepublicznych (art. 165 i n.)

Zaproponowano nową regulację w art. 165 ust 7 projektu, wskazującą, że niepubliczna placówka, o której mowa w art. 2 pkt 7 projektu ustawy, może zostać wpisana do ewidencji, jeżeli osoba zgłaszająca tę placówkę do ewidencji przedstawi pozytywną opinię kuratora oświaty o spełnieniu wymagań określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 123 ust. 1 pkt 1. Natomiast w przypadku niepublicznego młodzieżowego ośrodka wychowawczego wpisu do ewidencji można dokonać, jeżeli osoba zgłaszająca ten ośrodek do ewidencji przedstawi ponadto opinię organu odpowiedzialnego za wskazywanie miejsc nieletnim kierowanym do młodzieżowych ośrodków wychowawczych, określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 81 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178 oraz z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr 149, poz. 887 i Nr 191, poz. 1134), z której wynika, że istnieje zapotrzebowanie na miejsca w ośrodkach wychowawczych.

Zweryfikowanie wymagań określonych we wskazanych przepisach przed wpisem do ewidencji wyeliminuje sytuacje, w których niepubliczne placówki systemu oświaty rozpoczynają swoją działalność w sposób niezgodny z przepisami prawa oświatowego i realizują zadania niebędące zadaniami jednostek systemu oświaty.

Proponuje się również zmiany dotyczące funkcjonowania placówek niepublicznych, wskazane w art. 166 ust. 1 projektu ustawy, że wpis do ewidencji podlega wykreśleniu, na wniosek kuratora oświaty, w przypadku gdy placówka prowadzi swoją działalność z naruszeniem przepisów ustawy i nie spełni warunku określonego w art. 56 ust. 2 ustawy o systemie oświaty. Wniosek złożony w tej sprawie przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny jest wiążący dla jednostki samorządu terytorialnego, która dokonała wpisu do ewidencji. W obowiązującym stanie prawnym kuratorzy oświaty nie mają narzędzi prawnych do wnioskowania o wykreślenie z wpisu do ewidencji placówek tych placówek, które prowadzą swoją działalność z naruszeniem przepisów ustawy i nie osiągają efektów kształcenia lub wychowania w placówce, w tym nie zapewniają warunków bezpiecznego pobytu dzieciom i młodzieży przebywającym w tych placówkach. Proponowane rozwiązania wzmocnią rolę nadzoru pedagogicznego nad niepublicznymi placówkami systemu oświaty, jak również przyczynią się do zwiększenia efektywności kształcenia i działań wychowawczych.

W art. 169 ust. 2 pkt 9 ustawy proponuje się wskazanie, że statut niepublicznego młodzieżowego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego i ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego określa wysokość opłat za pobyt i wyżywienie wnoszonych przez rodziców wychowanek oraz termin i sposób wnoszenia tych opłat, jeśli ośrodek pobiera

opłaty. W przypadku młodzieżowego ośrodka wychowawczego może to być wyłącznie opłata za wyżywienie. Uregulowanie zasad odpłatności w statucie placówki jest szczególnie istotne dla zapewnienia rodzicom wychowanków dostępu do pełnej informacji w tym zakresie.

Natomiast w art. 171 ust. 2-4 projektu ustawy proponuje się wskazanie, że opłaty za wyżywienie wychowanków pobierane przez niepubliczne młodzieżowe ośrodki wychowawcze nie mogą być wyższe niż wysokość kosztów surowca przeznaczonego na wyżywienie wychowanków w ośrodku (ośrodek może też nie pobierać opłat za posiłki). Do opłat za posiłki nie wlicza się wynagrodzeń pracowników i składek naliczanych od tych wynagrodzeń oraz kosztów utrzymania stołówki w przypadku, gdy posiłki przygotowywane są w stołówce MOW lub kosztów usługi (przygotowania i dowiezienia posiłku) w przypadku, gdy ośrodek korzysta z cateringu. Ponadto, proponuje się dodać ust. 8 wskazujący, że zasady odpłatności za wyżywienie wychowanka, w tym wysokość opłat, termin i sposób ich wnoszenia oraz możliwość zwolnienia rodziców przez organ prowadzący placówkę z całości lub części opłat, powinny zostać określone w statucie tego ośrodka. Proponowana zmiana wynika z faktu, że do młodzieżowych ośrodków wychowawczych młodzież kierowana jest przez starostów, na podstawie wskazania ORE.

Do młodzieżowych ośrodków wychowawczych kierowani są bowiem nieletni na podstawie postanowienia sądu rodzinnego o zastosowaniu środka wychowawczego w postaci umieszczenia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2014 r. poz. 382, z późn. zm.). Nieletni, wobec którego sąd rodzinny orzekł o umieszczeniu w młodzieżowym ośrodku wychowawczym kierowany jest przez starostę do ośrodka wskazanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji, który zapewnia wykonanie postanowienia sądu i realizację obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki. Rodzice nie dokonują zatem wyboru ośrodka w którym wykonywane jest postanowienie sądu, a zobowiązani są do pokrywania kosztów pobytu ich dziecka w tej placówce. W przypadku placówek publicznych rodzice, o ile nie są zwolnieni z opłat przez sąd, wnoszą opłatę za posiłki w stołówce ośrodka równą wysokości kosztów surowca przeznaczonego na wyżywienie. Niepubliczne młodzieżowe ośrodki wychowawcze mają obecnie dowolność co do ustalenia niniejszych kosztów, co powoduje nierówność w traktowaniu rodziców wychowanków w stosunku do tych, którzy zostali umieszczeni w publicznym ośrodku.

Jednocześnie niepubliczne MOW otrzymują na wychowanków dotację z budżetu powiatu w wysokości nie niższej niż kwota przewidziana na jednego wychowanka tego rodzaju placówki w części oświatowej subwencji ogólnej dla danej jednostki samorządu terytorialnego. Kwota ta jest wyliczana na podstawie najwyższej spośród wag określonych w algorytmie podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego. Waga na wychowanków w roku 2016 MOW $P_{43} = 10$ przekłada się na kwotę ponad 50 tys. rocznie. Dotacje są przeznaczone na dofinansowanie realizacji zadań szkoły lub placówki w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym profilaktyki społecznej. Dotacje mogą być wykorzystane wyłącznie na pokrycie wydatków bieżących placówki, do których można zaliczyć wydatki związane z zapewnieniem wyżywienia wychowankom przebywającym w MOW, służących realizacji zadań tej placówki w zakresie opieki.

26. Pozostałe zmiany:

1. W przepisach ustawy zaproponowano regulacje dostosowujące rozwiązania systemu oświaty do specyfiki szkolnictwa artystycznego, m.in.:

- wyłączenia w szkołach artystycznych oddziału jako podstawowej jednostki organizacyjnej szkoły (art. 96 projektu);
- wyłączenie konieczności ustalania przez dyrektora szkoły prowadzącej kształcenie artystyczne, w porozumieniu z organem prowadzącym szkołę, zawodów, w których kształci szkoła, po zasięgnięciu opinii powiatowej i wojewódzkiej rady rynku pracy co do zgodności z potrzebami rynku pracy; minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego określając w przepisach wykonawczych typy szkół artystycznych, wskazuje jednocześnie zawód, w jakim szkoła danego typu prowadzi kształcenie. Założenie więc szkoły określonego typu przesądza o tym, w jakim zawodzie będzie odbywało się kształcenie w tej szkole; brak jest zatem uzasadnienia dla podejmowania przez dyrektora szkoły artystycznej jakichkolwiek ustaleń w tym zakresie z organem prowadzącym (art.);
- brak możliwości utworzenia w szkole artystycznej filii - szkoły artystyczne wymagają specjalistycznej bazy dydaktycznej oraz pedagogów o specyficznych kwalifikacjach; ze względu na jakość kształcenia artystycznego, jak i jego wysokie koszty finansowe – niezasadne jest tworzenie niewielkich ośrodków szkolnych.

Właściwą formą organizacyjną dla kształcenia artystycznego w małych ośrodkach są placówki artystyczne – ogniska plastyczne, muzyczne lub baletowe; dotychczasowe przepisy nie przewidywały możliwości tworzenia przez szkoły artystyczne filii.

2. Doprecyzowano przepis art. 7 projektu poprzez wprowadzenia zastrzeżenia, tak aby jasne były relacje między podstawą prawną zatrudniania w szkole lub placówce osób pracujących z dziećmi, ale niebędących nauczycielami (na mocy art. 15 ustawy oraz Kodeks pracy) oraz pracowników administracyjnych (przepisy o pracownikach samorządowych).

3. Art. 16 projektu będący konsekwencją zmiany w ustawie – Karta Nauczyciela w zakresie sposobu ujawniania informacji o niekaralności oraz braku ukarania karą dyscyplinarną nauczycieli lub osób pracujących w szkole lub placówce bezpośrednio z dziećmi; dotychczas osoba zatrudniana w szkole lub placówce musiała sama dostarczyć dokument potwierdzający spełnianie przez nią tego wymagania, po zmianie informacje takie będzie mógł uzyskać pracodawca (dyrektor szkoły) bezpośrednio z właściwego rejestru.

4. W art. 167 ust. 3 i art. 168 projektu ustawy – Prawo oświatowe wprowadzono nowe regulacje dotyczące działalności oświatowej prowadzonej jako działalność gospodarcza. Zgodnie z dotychczasowymi rozwiązaniami ustawy o systemie oświaty, zachowanymi w omawianym projekcie (art. 167 ust. 1 i 2), prowadzenie przedszkola, szkoły i placówki nie jest działalnością gospodarczą. Przedmiotem takiej działalności, prowadzonej na zasadach określonych w ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 584, z późn. zm.), może być natomiast działalność oświatowa niepolegająca na

prowadzeniu wymienionych jednostek oświatowych. W celu zapobieżenia wprowadzaniu w błąd osób korzystających z usług podmiotów prowadzących działalność oświatową będącą działalnością gospodarczą, w art. 167 ust. 3 zobowiązano te podmioty do informowania osób korzystających z tej działalności, a w przypadku osób niepełnoletnich – ich rodziców, że działalność ta nie stanowi szkoły, placówki, zespołu w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo oświatowe. Do działalności oświatowej będącej działalnością gospodarczą dotychczas nie miały zastosowania obowiązki organów prowadzących szkoły i placówki oświatowe, m.in. związane z odpowiedzialnością za bezpieczeństwo uczniów i innych osób przebywających w szkole lub placówce. Praktyka wskazuje jednak, że brak takiej jednoznacznej regulacji przyczynia się do powstawania zagrożenia bezpieczeństwa uczniów, szczególnie niepełnoletnich, a nawet tragicznych wypadków. W związku z tym, w art. 168 projektowanej ustawy proponuje się jednoznacznie zobowiązać podmiot prowadzący działalność oświatową będącą działalnością gospodarczą, do zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, wychowania i opieki osobom korzystającym z tej działalności, w szczególności opieki nad osobami niepełnoletnimi.